

BORHEGYI
BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES
 CYGŐ ÉS ÜDÍTŐ SAVANYUVIZ
 FORRÁSKEZELŐSÉG BÁCOT, MÁROMSZÉK MEGYE
 VEZÉRKÉPVISELŐ: **NÁDAS MÁRTON** TELEFON 238.
 BUDAPEST, CSENGYI U. 66.

Idegen nyelveknek
 magánúton való elsajátítására legalkalmasabb
Nyelvtanok!

Gyakorlati angol nyelvtan új módszer alapján. Irta *Dallas Gyula*. Sajtó alá rendezte *Patterson Arthur*. Hatodik javított kiadás. Ara egész vászonkötésben 3 K 60 f.
Gyakorlati német nyelvtan. *Ollendorf* szerző alapján írta *Ney Ferencz*. Tizenhetedik kiadás. Ara egész vászonkötésben 4 K 40 f.
A német nyelv gyakorlati tanfolyama. Irta *Ahn-Erényi*. Tizedik kiadás. Ara egész vászonkötésben 2 K 20 f.
Román nyelvtan *Atazi György*. Második bővített kiadás. Ara egész vászonkötésben 3 K
Gyakorlati tót nyelvtan. *Dr. Ahn* tanfolyama. Harmadik kiadás. Ara egész vászonkötésben 2 K 20 f.

Megjelent **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodnauer F. és Fiai) r. t. nál **Budapest, Andrassy-ut 21.** és minden könyvkereskedésben kapható.

BELICZAY BÉLA
 mézeskalásos és viaszgyertya-öntő
Budapest, VII., Csányi-utca 3.
 (Saját házában.) 11431
 Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és diszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmasz kicsinyben
 Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

Magyar királyi államvasutak.
 Féláru vasúti menetjegy váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítása és a már használatban levőknek, a jövő 1907-ik évre érvényesítése.
 A féláru vasúti menetjegy váltására már kiállított arcképes évi igazolványok a jövő 1907-ik évre idejkorán leendő érvényesítések végett a magy. kir. államvasutak igazgatóságához Budapest, VII., Andrassy-ut 73. már folyó évi október hó 15-étől kezdve beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-ig okvetlenül beküldendők.
 Azoknak az igényjogosultaknak kikéne a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt a jövő 1907-ik évre azonban ily igazolványt szeretni kívánnak az igazolványok kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük.
 Különböskön figyelemzettetnek az érdekeltek, hogy az igazolványok érvényesítése és az új igazolványok kiállításáért levandó 1 korona kezelési illeték a vonatkozó kérvénnyel egyidőben de külön postautalványgyal a melyen a pénz rendeltetése világosan közlekedő a m. kir. államvasutak központi főpénztára címére (Budapest, VII., Andrassy-ut 75.) küldjék be. Bélyegjegyek fizetésé gyanánt el nem fogadhatók és a beküldőknek vissza küldetnek, pénz a folyamodványgyal együtt nem küldendő be.
 Budapest, 1906. október hó.
 A m. kir. államvasutak igazgatósága.
 (Utánnyomás nem díjazatik.)

Ha őszül a haja
 ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
 mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárban,
 Budapest, V/49, Szabadagóter, Sétány-utca sarkán. 11186

KAKUK-ÓRAK 8.50
 díszes faragott szekerényben ma-lár-dással, csontszámból és csontszámból, fél és egész óra hínival, 33 cm. magas, teljesen felszerelve 2 aranybronz fényű ósúlylyal, pontosan járó órárendűt akót művel 8 kor. 50 fill. Kerekóra 30 óráig járó tollonóművel 16 cm. átmérőben 3 kor.; ugyanaz 8 napig járó 30 cm. átmérőben 5 kor. 60 fill. Mű-órák 3 évi írásbeli jótállás. Évente 50.000-nél több órát szállítok t. vezim legjobb magtelőadásra. Már megvan ezen a típusa nemben egyedül álló tény legjobb bizonyítéka eddig szoliditásának. A legcélszerűbb megrendelést a legnagyobb pontossággal esztétikum. Szállítás utánveit.
KONRAD JÁNOS
 első órágyára állít
 BRÜX, 741. szám. Csehország.
 Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

Armo Excellent
 az előkelő világ kedvelt divatillat-szere!
 Zsebkendő-illatszer
 Eau de Toilette
 Eau de Cologne
 Toilette-arcpapor
 Sachet.
 Minden nasonszert üzletben kapható, ha nem, akkor
A. MOTSCH & Co.
 Wien, I., Wollzeile 9.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED
 A legújabb gyártásúak
 80.000 gyártólétszáma oltvány
 1 millió elosztású csempe.
 Fésülők és Díszesfalak és Rácsok
 Belsőgyártások stb.
 1 millió szőlőoltvány.
 Európai és amerikai szőlő és gyökér szőlővesszők stb.
 Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.
 Könyvtár és SZŐLŐGÉP-ÉRTÉKELÉS FISCHER ÉS TÁRSA, és KÖRÖSI R.

OLCSÓ JÓ ÓRAK.
 Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző-hivatal felzésével, roménozott mutató-lappal és másodpercmutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. duplaféldél 14 kor. 50 fill. Roskopf-rendszer horgonyművel nyitva 10 kor. Ugyanaz duplaféldél 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák dús vá-lasztékban. Az összes órák pontosan fel vannak hátra és a legpontosabban szabályozva, ezért a 3 évi írásbeli jótállás hiteles. Kockázat nincs! Kicsere-lés megengedve vagy pedig a pénz vissza-adatik. A megrendelést utavéig megvárjuk!
Konrad János, első órágyára, Brüx, 738. sz. (Csehország), cs. kir. bírói hites becsis.
 A csomagolt arany és ezüst kiállítású órákhoz küldetnek ki. Alapítástól 1887-ben. A több mint 3000 lépcső elosztott magyar árjegyzékem órák, arany, ezüst, zene-művek, látszerek, bórurak, dohányzó kellékek, acélláncok, szerzők, hisztariák tárgyak, kőszobák, stb. stb. Kívánatra bármely ingyen és bérmentve megadjuk.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,
 Budapesten, Egyetem-utca 4. szám.

Konyhaképvencs. Praktikus és nélkülözhetetlen minden háztartásban; minden konyhának disze. A deszkák prima eszközök, nikkelezett kampók és gyűrők.
 600. sz. konyhakészlet ábra, szeriat, világosbarnára festve, zett falap, nagys. 28 x 43 cm. 1 tojásra, pontos járó- és hangos ütőművel, 1 hűtőgöcs, lokán fűrészel, 1 egytetemes konyhakés, 1 késlenő egyszers-mind reszelő és csavarhúzó, 1 fémlekkés, 1 kenyérvágó. Ara teljesen K 12.50.
 500. sz. Ugyanolyan, mint a 600. sz. de tojásra nélkül, falap 26 x 36 cm. Ara K 8.50.
 700. sz. mint az 500. sz., de kenyérvágó helyett hússzelővil-lával dugóhúzóval és szelencze-nyitványval; falap 31 x 41 cm. Ara K 10. Homorúra kö-szürült borotva K 1.90. Teljes borotválókészlet fa-szekerényben K 4.80 Hajvá-gógép K 7. Székülés után-vétel. Porto külön. Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve gyújtó megrendelés-nélkül külön kedvezmény.
BANGERT EMIL,
 Eger, Csehországban.
 Solinger acéllánc gyári raktára és szállítóháza.

Amputáltak!
 A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtökéletesebbek!
 A csont megsebestlése ki van zárva!
 Elegáns és könnyű járás!
 Több évi jótállás!!!
 10956

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít:
 Műlábakat és műkezeket a leg-tökéletesebb techn. kivitelben.
Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járó és támpékeket stb. a chirurgia legmodernebb elvi szerint. Kévésbé vagyomások nagy árendeményben részesülnek.
 Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók szá-mára gyári árak mellett, nagy választékban!
 Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld
KELETI J. orvosi műszergyár
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

Óvjátok lábaitokat!
 Imprágnált aszest-isszóság-lapok
 tyúkcsöm, hüllő és bő-görök ellen. Minden baj-jok, különösen a kelle-metlen lábzsúdos és talp-égés megsebestlése, ha vi-széljük a dr. hógyrés-féle imprágnált talpakat. Párja K 2.-, K 1.- és K -60. Szállítású má utvétel.
 Imprágnálókak rabatt. Prospektusok ingyen.
 Wien, 2., Domestikussorbastr. 21/G.
 Az összes aszestárak raktára.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
 erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10852
 Kitaláló Dr. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
 Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben a K 2.00, egész literes üvegekben a K 4.80.

KÖVÉRSÉG korai vénség. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnél kezdődik az emésztési zavarok és az elhízásos okozók. Aztért kell ideje lenni, ha a bel nincs még elhíz-pódára, csak egy kisdiétet tenni a világhírű MANDOR-PORRAL, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt meghoztatni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fill. Tekin-télyes orvosi és vegytani bizonyítványokkal és utasítással min-vétellel, vagy a pénz beküldése mellett, azonnal!
Károly-kórut 2/V TOROK JOSEF
 Mad. Mandl Ida, Bpest, gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

3 évi írásbeli jótállás! E minőségben verseny nélkül!
5 korona!
 valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-remontoir-óra
 masszív szolid anti-magnet. horgonymű-vel, valódi email-mutatólap-pal nem papírpap védőplombával ellátva, valódi nikkel-tokban, szarokféldéllel a mű felett, 36 óráig járó (nem 12 óráig járó órák) díszített és aranyozott mutatókkal, pon-tosan szabályozva 3 évi írásbeli jótállás, drjka K 5.-
 3 darab ———— K 14.-
 Másodpercmutatóval K 6.-
 3 darab ———— K 17.-
Valódi ezüsttok-ban másodpercmutató nélkül K 10.-
 3 darab ———— K 28.-
 Másodpercmutatóval K 12.50
 3 darab ———— K 35.-
 Nincs kockázat! Becserülés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszafizetettük! Székülés utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében
Konrad János Első órágyár
 BRÜX 738. Csehország
 cs. kir. hites becsis.
 Gazdagon illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és zene-művekről, látszerek, bórurak, dohányzó kellékek, acélláncok, szerzők, hisztariák tárgyak és játékárukról kívánatra bármely ingyen és bérmentesen megküldjük.

49. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: **HOITSY PÁL**
 FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN**
 BUDAPEST, DECEMBER 9.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
 Előfizetési feltételek:
 Egész évre ———— 16 korona.
 Félévre ———— 8 korona.
 Negyedévre ———— 4 korona.
 A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérről több.
 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldj is csatolandó.

ANDRÁSSY SZOBRA.
 BUDAPEST SZOBRAI ismét megszorodtak, még pedig egy lovas szoborral. Európa más nagy városaiban ezek a legérdeke-sebb látványosságok. Nem csoda, ha a mi kö-zönségünk szintén lovas szobrokra vágyik. S hogy e tekintetben kielégíttessék, egy a par-lamentben, az íróasztalnál és a diplomácia par-kettjén imponáló pályának fényes, sőt varáz-slatos ragyogású alakját kellett úgy szólnán rá-erősöskolni a lóra.
 Bizonyonyal különös, hogy a leglovasabb nem-zetnek, a kitől a huszárt utánozzák a világ hadseregei, gyalog álljanak majdnem összes érzebe öntött újabb nagyjai, sablonos írat-tekerseikkel. De hát az is egy darab történe-lem lehet, ha valami nincs. Nem jó azt elta-gadni.
 Évek hosszú sora előtt e sorok írója egy szerkesztőségi szobában dolgozott három magy-ároval, kik közül egy Kovács nevű Kons-tantinápolyban született, a másik, Pulszky Ká-rolly Londonban, a harmadik, Szemere Attila Párisban. És ez a füstös szoba azzal a három fiatal emberrel egy élő emlékeztetés volt, hogy a nemzet nem volt valamikor odahaza.
 Ép oly nagy néma kiáltások ezek a gyalog szobrok is a főváros utcáin, melyek minduntalan figyelmeztessenek, hogy csak írónk, poli-tikusaink, szónokaink vannak, — de a katonánk a császári.

Hogy lovas szobraink is legyenek, igazi lovas szobraink, ahhoz nem elég a szoborbizottságok szavazattöbbséggel való döntései; ahhoz más út vezet.
 De ez mind csak zárjelben legyen mondvá, mert akár lóháton, akár gyalog van megörö-kipte gróf Andrassy Gyula, mindenkép alkal-mas arra, hogy a magyar ember szive kevésbé érzéseiben mártódjék meg láttára. Andrassy Gyulák ritkán születnek és nem minden né-peknél.
 Méltán lélekemelő volt vele foglalkozni, úgy-szólnán veled élni egy napig. Hiszen egyéb na-pokon is minden lépten eszünkbe juttatja őt nem egy dolog, mely általa létesült. Hiszen él a történelemben, — de a történelem nem mindig van azon a lapon kinyitva, a hol ő szerepel.
 Deczember 2-ikán azonban ez a lap feküdt előttünk. Szép ünnep volt, pompában, hódolat-

ban gazdag. Ha nézte az égből a medicsőült, meg lehetett elégedve. Együtt volt megint az egész nemzet; mint egy arany aroncos a szét-eső dongákat, ez a név összerántotta egy pil-lanatra az összes pártokat, főművének, a ki-egyezésnek ostromlói és támogatóit. Ott volt koronás sátorában a király, a királyi hercegek és hercegasszonyok. Megjelentek a minisz-

GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRA A LELEPLEZÉS UTÁN. — Zala György szobrásza.

SZÉLL KÁLMÁN BESZÉL GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSÉN.

káprázató változatban csillogtak az ékszerek és a mindenféle színű bársony köntösök. Ott volt az udvar kiséréte, a Ball-Platz sima talpú urai, a külügyminiszter, ki tudja már hányadik utódja, ha téveteget léptekkel is, azokon az utakon jár, melyeket ő nyitott meg a birodalom jövő politikájának, és ott volt a delegáció, melyet modus vivendinek ő gondolt ki, s benne olyanok, a kiket ő bele nem gondolt.

E hullámzó kép szemlélése közben mintegy elvonult a jelenlevők lelki szeme előtt a ragyogó pálya, mely ilyen dicsőséges bevezetődést nyert.

Andrássy Gyula gróf csúcsa volt a magyar úri nobilitásnak és a magyar szellemnek. Ha Deák Ferencz a magyar paraszt inkarnációja, azoknak összes bölcsesége egy fejen, Andrássy a magyar úri finomsága, charmeja és szeretetreméltósága desztillált alakban. Nagy úr tudott lenni, a nélkül, hogy gögős legyen, mindenkit megnyert, sőt megigézett, a nélkül, hogy leereszkedőnek látszanék. Vonzó előkelőség s valamely megmagyarázhatatlan kellem sugárzott ki egész lényéből. Sokat tudott, többet, mint a mennyit tanult, tisztán és messze látott, messzebb, mint a mennyit az emberi értelemnek és tapasztalatnak adatott látni. Divináció dolgozott benne, a mi a jószágban és profétákban. Nagy beosben kell tehát tartani, a mit alkotott és óvakodni hozzá nyúlani. Meg kell hánytorgatni az elmékben, a mit mondott. Az több lehet az emberi bölcseségnél; az isteneknek sejtellemmé gyengült látása, — a mit a lángész kap tőlük.

A nagy dimenziójú emberek nagysága még a könyökükön is kitör. I. Napoleon mint stilszta is óriás. Proklamációi, napiparancsai a legfenségesebb irállyminták. Szavakban csak maga tudta a saját egyéniségét lefotografálni. Bismarck Kraftausdrückjai beszédeiben, hatalmas lelkéből kihaladt közziklák, melyeket ellenségei felé zúdít. Andrássy ötletei, remek frappáns fordulatai, képei és hasonlatai, bár nyelve nehezen forgott és kissé dadogott, a legnagyobb embereink közé emelnék még akkor is, ha sohase csinált volna egyebet, csak hogy elmondta ezeket a beszédeket. Ki ne emlékezne a sátorlaj-ujhelyi vereségekre, melyek az elmélet és a rideg valóság közti eltérést parabolázzák? Vagy ki felejtette volna el a kis gyertyákkal teljesen meg nem világítható nagy képet és annyi ezernyi gyöngyét az ő sziporkázó szellemének? 1889-ben mondott beszéde még hangban, érvekben is a Deák nagy beszédeinek szintjét éri el.

De miért sorozni őt a beszélő emberek közé (a kikből nagy termés van), mikor a tettei első

rolásával is köteteket lehetne betölteni? Hisz a mi köröskörül van, nagy részben az ő alkotása. Maga az alap is, a levegő, a melyben állnak a melyet belélegzenek mindazok, a kik a két birodalomból itt jelen vannak. A 67-iki kiegyezést hárman csinálták. Ezekből az egyiknek szobra épen reá nézne, ha néhány közbeeső utca háztömbjeit lebontanák. Csak a harmadik munkatárs látja őt élő szemekkel a királyi sátorból, miközben hallgatja a Széll Kálmán hozzá intézett szép beszédét.

Am ha hárman voltak is az alkotók, a végrehajtó Andrássy Gyula volt, ő adta meg a formát, a szint az új műnek, ő lehelte bele életet.

Okos emberek sugdosnak köröskörül, hogy miért kellett épen most leleplezni Andrássy szobrát, mikor nagy műve roskadozik? Roskad-e vagy nem, ez Andrássy nagyságából, érdemeiből nem von le semmit. Hiszen ha a kerék eltörik, nem mindig a kollár az oka, hanem vagy a szilaj lovak, vagy a rozsz kocsisok, vagy a rozsz utakon való járás...

Mióta a Habsburg-ház uralkodik, azóta magyar politikus nem végzett oly nehéz, oly fontos munkát, mint Andrássy. Hazája sorsára nézve egy se foglalt el oly horderejű pozíciót, mint ő, sőt a Habsburgok előtt is egész Hunyady Jánosig kellene visszamenni. Mikor 1871-ben külügyminiszter lett, Ausztria nagyhatalmi pozíciója összeesett, eddig követett politikája teljesen megbukott. Andrássy merész kézzel való ságos tabula rászát csinált a romokból s egészen új nyomokon indult menteni, a mit lehet s új irányt, új célokat tűzni ki. Roppant nehéz helyzete volt. A dirigáló államok kapujában csupa nagy rókák vigyáztak. Kemény legényekkel volt dolga. Az ujon keletkezett német császárság ügyeit Bismarck vitte, Oroszországban Gorcsakov keverte a kártyákat, a brit szigeten Disraeli ravaszkodott. A nagy diplomaták kora volt ez.

Andrássynak az volt alap gondolata, kijózanítani Ausztriát ósdi törekvéseiből, hogy Nyugat felé keresse boldogulását. (A német császárság alakulásával ez ugyis porba esett.) E helyett bevitte a Ball-Platzra az Árpádok politikáját, a Nyugatra támaszkodva Keleten keresni boldogulást.

Egy Németországgal kötendő szövetség tervét forgatta fejében. A Balkán az a pont, a hol a jövő rejlik. Ha száz szemre volna a császárkirálynak, kilenczvenkilenczszáz a Balkánt kellene figyelnie. Ez oly egyszerű és világos program volt, mint a Kolumbusz tojása, épen azért volt nehéz megértetni Bécsben. Végre megértették, s azóta is ezeken a nyomokon döcög-

nek, de a dolog alig ment előbbre a berlini konferencia óta.

Ott állt meg ez a zseniális munka a konturknál, a hol Andrássy leverte egykor a czölöpöket. Ő a semmiből egyengette ki csodálatos diplomáciai művészettel az utakat, hidakat épített, őrházakat, bástyákat emelt, sánczokat készített. Hét év alatt bámulatos eredményeket ért el. Bismarckhoz folyton közeledve, megnyerte annak barátságát. Bismarckban ekként támaszt kapva, gyengítette az orosz befolyásokat a Balkánon. Gorcsakov érezni kezdte, hogy mesterére akadt. Diplomáciai zsenialitásának pókfinomságú szálai mindenütt keresztetkék útjait. Andrássy nevét a Bismarcké mellett kezdték emlegetni Európában.

Lángesze mellé még szerencséje is volt. Minden úgy sikerült, a hogy előre gigondolta. Az 1878-iki berlini konferencián (mely reliefben a szobron is meg van örökítve) ő játszta az első hegedűt, s úgy fordultak a dolgok, hogy a mostani hármasszövetség lehetővé vált, az ott keletkezett ellentétek után, hogy Szerbia királysággá lett s Andrássy óhajta szerint biztosított számára az önálló fejlődés s végül hogy a magyar-osztrák monarchiára bízták Bosznia és Hercegovina megszállását és kormányzását, a mely két tartományt megkapta a működési alapot, a domináló pozíciót szárnyainak kibontására a Keleten. Ez az a pont, gondolta Andrássy, a melyet egykor Archimedes keresett a csavarja számára.

Nagy diadal volt ez Andrássynak; két tartományt hozott Berlinből a birodalomnak s magának nimbuszt.

De az ajándék nem tetszett idehaza. Boszniát nem akarták okkupálni, a helyett okkupálták a nimbuszát. Nagy népszerűségét, mely elmaradhatlan gloriólát font feje körül s mely évtizedeken át kísérte politikai pályáján, nagy részben elvesztette.

— Hiszen arra gyűjtöttem, — mondta nyugodtan, — és azért örültem neki, hogy ha kell, hazám javára megváljak tőle.

De ez nem sikerült neki, — talán csak ez az egy, a mi nem sikerült. Mert ime, hegy-völgy viszhangzik híretől, nevéből. Népszerűsége csak azért nem volt egy kis ideig, mert a nemzetnél kamatozott és most megháromszorozva kapja vissza. M. K.

A HÖLGYTRENÉRNŐL.

NEHÉZ IDŐK.

Az Anakreoni Dalokból.

Nehéz idők! Az ember
Mindűt csak bűt, nyomort lát,
És rajta nem segíthet!
Nincs itten más menekvés,
Mint inni és feledni!
A mámor, mint a holdfény,
Köddel borít be mindent,
És minden földi szennyet
Bűbájossá varázsol.
Told' errébb azt a kancsót,
Igyunk, pajtás, s feledjünk!

Lásd, néhány korty után már
Színfoltok ingadoznak
A szürke rónaságon,
Nevetőbb lesz a tájék,
S itt-ott felhangzik egy dal
Az őszi melaságban.
Még egy két korty, s köröttünk,
Mint óriási körkép,
Forogni kezd a földgömb;
A honfigond borítja
Kiröppen agyvelőnkből;
Bűnk, bánatunk, keservünk,
— Megannyi ballerina —
Ujjongó tánczra perdül,
S valahány nyomorék van
A szenvedő világban,
Mankóit eldobálja,
S míg fenn a teli holdban
Szent Dávid hegedűlget:
Lenn az utak saráiban
A koldusok vidáman
Járják a kalamajkát!

Endrődi Sándor.

CZIGÁNYBALLADA.

Ütszélén ül Mára a redves kövön,
A kebele apró, a dereka nádszál,
— «Oh sátrat szedett és elment messze az öröm,
A csók meg a dal, — a büszke vadásznál,
Ott lakik idegen erdők sötétjén.»

Fehér kigyók futkosnak barna szemén,
Varázsvonalat ír az útja hegyével:
— «Jöjj, sátn úr, segíts, mert elveszek én,
Bűbájós szó a nyomába nem ér el,
Itt legyen, akarom, szeressen engem!» —

A LELEPLEZÉS UTÁN.

S im kiszökken a földből rőten, feketén,
És kaczag: — «Add nekem a négy testvéred!
Az öcséd, a hugod, a bátyáid anyém!» —
S hűrt készit, — vékonyabb hűrt, — vaskosat, — négyet,
Hűrt készit, kigyós fehéret.

— «Most az apád kell!» — Azt is od'adja.
És szekrényt formál, karcsút, mint a virág.
Rálehel egyszer és int bólogatva:
— «Így, így! De most még add az anyád!» —
Reszket a lány, de csak od'adja.

— S lett löszőr a vonóra a hosszú hajából. —
Megérinti — és szól zizzenve, puhán,
Majd beletép s vissz'adja nyögve a távol,
— És kaczag, és zokog szavára a lány,
A hogy ő akarja.

Jött gondatlan újra az ifjú vadász
És hegedűt Mára a redves kövön, —
— Haj, fehér kigyók serege futva cikáz,
Rásimul a bűbáj, — vad, gyilkos öröm,
Ujjongó, tépő, pokoli nagy bánat.

És ott maradt fogva — Szerette nagyon,
Vérig csókolta, — átkozva könyörgött,

Ha futni akart, felsírt visszhangba a vadon, —
— Míg egyszer csak eljött hozzájuk az ördög, —
Mert övé a kettő. És elvitte őket.

A csodaszerszám meg ott maradt, — halga! —
Vén kőszta cigány jött, az vitte magával,
Azóta kaczag, meg sír, a ki hallja,
— Míg hordja városon, falvakon átál, —
A hogy ő akarja.

Fröhlichné Kaffka Margit.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Rosz hangulatban tért haza Kozsehuba. Már a pitvarban meghallotta, hogy vendégei vannak, a kikkel Klobukné bibelődik odabent. Kardcsörgés, káromkodások hallatszottak ki. Könnyű volt kitalálni, hogy a Nosztyék méltatlankodnak, a miért nem találták otthon.

Egy percig gondolkozott, hogy ne forduljon-e meg, de mégis csak benyitott hozzájuk. — Szervusz bruder, — kiáltá eléje öröndezve a hadnagy, — de jó, hogy jössz. Már szinte megharagudtunk, hogy nem vártál be. Édes apám, Noszty Pál országgyűlési képviselő. (Kozsehuba meghajtotta magát.) Eljöttünk barátom. azt a bizonyos dolgot eligazítani.

— Már el van igazítva.
— Ne tréfálj, kérlek, hanem add ide az izét, a borítékot, elhoztuk a pénzedet, köszönettel.
— Ismétlem, már rendben van. A váltót ezelőtt egy negyedórával bemutatam az ezredesnek. Onnan jövk' most.

— Azt a gázságot csak nem tetted meg? — hebegette a hadnagy elhalványodva.

— Ugyan ne tetted meg, — tört ki Kozsehuba haragosan, — mintha nem tudnám, hogy össze voltatok beszélve, hogy az ezredes is csak olyan... olyan lump («mint te» — akarta mondani, — de a hadnagy vérből forgó szeméit látva, megenyhítette), mint a többi lumpok.

A hadnagy hozzá ugrott és felemelte a kezét, hogy arczul üti.

Az öreg Noszty elébe állt, nem engedte.
— Te gazember, — sziszegte a hadnagy és reszketett a dühtől.

— Így beszél egy váltóhamisító egy becsületes emberhez, — méltatlankodott Kozsehuba.

— Vigyázzon, fiatal ember, türtőztessze a nyelvét, — inté tárgyilagos magaslatról az idősb

A KORMÁNY-TAGJAI A KIRÁLY ÉRKEZÉSÉRE VÁRAKOZNAK.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

KLOTILD FŐHERCEGNŐ BESZÉLGET GRÓF ANDRÁSSY BELÜGYMINISZTERREL.

Nosztly. — Ne ingerelje. Nem látja, hogy kard van az oldalán? A helyett, ha már megcsinálta a bonyodalmat azzal, hogy be nem várt bennünket, hanem úgy viselkedett, mint egy Schilok, segédkezék a kibontakozásban. Hát lássuk csak. Ön bemutatta a váltót az ezredesnek; mit csinált már most az ezredes?

— Az ezredes kifizette a váltót.

— És mit mondott?

— Azt mondta, hogy ő irta alá.

Apa és fű mély csodálkozással néztek össze.

— Menjünk, — szolt az öreg, — itt többé nincs semmi keresetünk.

— De engem ez az úr megsértett! — dühöngött a hadnagy. — Ez vért kíván.

— Eredj a pokolba, az igazat mondta.

Erővel kituszkolta fiát a szobából, mire az meglepődött vér helyett egy gögös, lesújtó tekintettel.

— Eredj már, kérlek, itt ugysz borzasztó a festék-szag.

Az ajtók tényleg ujonnan voltak festve és a hadnagy hozzá is surolódott az egyikhez, mire dühösen rugott egyet a pitvarajtón s tisztogatni kezdte a festékhez ért kardbojját.

— Nem árt már annak semmi, — sohajtott az öreg, — be van az már piszkolva a nélkül is.

Túl a kapun tanácsalantül álltak meg.

— Hát már most mit tegyünk, apám? Hová? Merre?

Az öreg a gondolatait igyekezett rendbeszedni.

— Az ezredes kétségen kívül gavallér ember. Az szép tőle, a mit tett. Nem akart elejteni, megmentette az életet. Fizetett ezért ezer forintot. Nem engedte, hogy a világ megtudja, ki vagy, de ő maga már tudja. Mit lehet tehát ebből konstatálni? Azt, hogy úriember és jóakarattal viseltetik irántad. A katonák többnyire jószívű emberek. Kár azokat bántani. De ez más blattr tartozik. A fő az, hogy a konkrét esetből szűrjük le a kardinális alap-tételeket, a melyek aztán eligazítanak a teendőinkben. Első dolgunk kipuhatólni, hogy ez a jóakarát mekkora és mennyire aknátható ki? Ez az egyik. Mert ha nagyon erős a jóakarata, akkor el lehet talán végkép simítani a dolgot. Azonban azt is konstatáltam ugy-e, hogy úriember. Ez a második. Itt megint az áll elő, hogy nagyon úriember-e, vagy csak

afféle úri svádájú jó bácsi? Mert ha nagyon úriember, akkor nem engedi elsimítani azt a disznóságot, a mit elköveltél és nem ő meg ugyan, de megszabadítja téled a tisztikart. No, ne szólj közbe. Hiába csikorgatod a fogadat.

A SZOBORMŰ ELŐLRŐL NÉZVE.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

Mert apád vagyok ugyan, de nem akarok számár lenni s úgy okoskodom a dolgok fölött, a mint hideg észszzel kell. Ezekhez képest tehát tisztán áll az én feladatam. Most te eredj a hugodhoz a vendéglőbe, vigasztald meg és rendeljtek nekem is ebédet, én pedig sietek az ezredeshez, megköszönöm az eljárását, kifizezem, magamhoz veszem a váltódat és a mit meg lehet csinálni a javadra, azt megcsinálom. Csak azt mutasd meg, hogy hol lakik.

Ezzel aztán az öreg Nosztly elindult jobbra, a hadnagy balra és csak az ebédnél találkoztak, a mikor már ott ült az asztalnál Kope-reczky is. Lábainál a kos feküdt s ő annak a gyapjas hátán melegítette lábait, mert úgy-mond, ilyenkor őszszel, mikor még nem fűtenek s könnyen fölfázik az ember alulról, lábmelegítőnek használja a kóst, téli vadászatoknál pedig megbecsülhetetlen. Ugyan tegye csak fel rá a lábcskáit, Vilma kisasszony! Az imposztor így akart gyönyörködni ingerlő lábformákban és bokákban.

Az öreg úr viseletéből semmit se lehetett leolvasni; mintha érezből volnának az arcvonásai. Jóízűn evett, fesztelenül csevegett Kope-reczkyval, a mit jó jelnek vett a hadnagy, hanem azért mégis furkálta a bizonytalanság s nem bírta sokáig megállni, hogy egy jelentőségteljes oldalpillantással meg ne kérdezze:

— Mi van az illetővel, apám uram?

— Nagyon úriember, — felelte az apa egész

közömbös hangon. (Oh, ezek a politikusok! Hogy tudnak magukon uralkodni!)

— No, hogy dagadjon meg. — gondolta magában a hadnagy elszomorodva.

Képzeltetni, milyen unalmas volt neki most végig hallgatni a Kope-reczky széptevéseit, parlagi bókjait, vaskos tréfáit és kijelentéseit. Épen azt magyarázta, hogy ő sohasem hallgott a tanítóira, mindent az állatoktól tanult, a mit tud.

— Talán a kos is valami professzor-féle magánál? — csipkedte Vilma kisasszony.

— Valóban az. Ő a türelemre tanít engem, mint a hogy a méh, mely a takarékpénztári épületen van, a gyűjtésre és szorgalomra emlékeztet. Én az állatok tanítványa vagyok és ez egyik legfőbb büszkeségem.

A hadnagy kíváncsian nézegette a kóst, jó volna most eltanulni tőle a türelmét, mert ugyancsak türelmetlenül várta az asztalbontást, míg végre okos szót válthat az apjával.

— Mit végeztél?

Az öreg úr kivette nadrágzsebéből a ketté-repesztett váltót és átadta.

— Ezt elhoztam, — mondá, — a beesületet tehát úgy a hogy, megmentettem, hanem az angyalbőr elveszett.

— Hogy érted azt?

— Úgy, hogy a váltómanipulációról csak két ember tud. Az egyik az ezredes, a ki sohasem fog arról szólni, a másik pedig Kozsehuba, a ki talán szólni fog róla, de ez csak pletyka-számba esik. Mindamellet ez legyen az utolsó

A KIRÁLY MEGTEKINTI A SZOBROT.

botlásod ezen a téren, mert ez nagyon csunya és veszedelmes dolog. A mi pedig a legközelebbi teendőket illeti, eredj fel a szobamba és ird meg a lemondásodat, az ezredes követeli, hogy le a mondurral, lépj ki a hadsereg kötelékéből, azután pedig csomagolj, megyünk haza. S ha nagyon tapintatos akarsz lenni, kezdj köhögni, mert egészségi okokból jössz; a felvidéki éles levegő megtámadta a tüdődet.

Így folyt és így végződött a Nosztlyék felvidéki kirándulása. A legszebb hadnagyot elvitték Trencsénből, a mi azonban nem hagyott nagyobb űrt a kis tót városban, mert más hadnagy jött a helyére. Velkovic Rozália sírt, a hol nem látták, egy csomó hitelező pedig káromkodott, a hol hallották. Még egy darabig irkáltak utána, hol neki, hol az apjának, de miután választ nem kaptak, elmara-

A KIRÁLY WEKERLE MINISZTERELNŐKKEL.

AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSE.

doztak apránként, mint a darazsak az elvirágozott fától.

Innen-onnan végkép is elfeledkeztek volna róla, ha Kopereczky nem jarna egy idő óta annyit Budapestre s nem hozna róla némi híreket, hogy köhéscsel, hogy azért hagyta el a katonai pályát, majd meg hogy vért hány. «A mi vértünk az, a mi hány» — *sopánkodtak a hitelezők.* Némelykor Velkovic Rozáliának is hozott valami üzenetet tőle, a mit az eleinte pirulva hallgatott, később ásitva.

Ebből aztán kombinálni lehet, a ki akar. Hanem abból is lehet kombinálni, hogy valahányszor Kopereczky Budapestre megy, mindig találkozik Nosztyékka. Sőt itthon is sokat gondolt rájuk, mert a mi galóczát fognak a Vágban s a mi vadkecskét lőnek a krapecki erdőben, az mind «Noszty Pál» czime alatt megy a fővárosba.

S hova-tovább mind több-több gyanús jel gyűlik össze. Az ősi bagolyfészket, a krapecki kastélyt javítani kezdik tavaszkor, a bozóttal, farkastejjel, labodával fölvert kertet parkirozák, utakat csinálnak, exotikus bokrokat ültetnek. Valami fő a Kopereczky fejében, meglásásatok.

Hát az fött benne, hogy egy félév múlva azzal állított be Pesten az öreg Nosztyhoz, a hol különben gyakori vendég volt egy idő óta, hogy a terminus lejárt, eljött a kétezer frtért, és elhozta a zálogot.

Noszty Pál tréfára fogta a dolgot. — Te is mindig olyat kérsz, a mi nincs. Várj kérlek őszig, míg a viczinálisomból pénzt tudok összeütni.

Kopereczky megrázta a nagy fejét. — En bizony nem várok egy napot se. Előre megmondtam. Vagy fizess rögtön, vagy pedig viszem a zálog eredetijét.

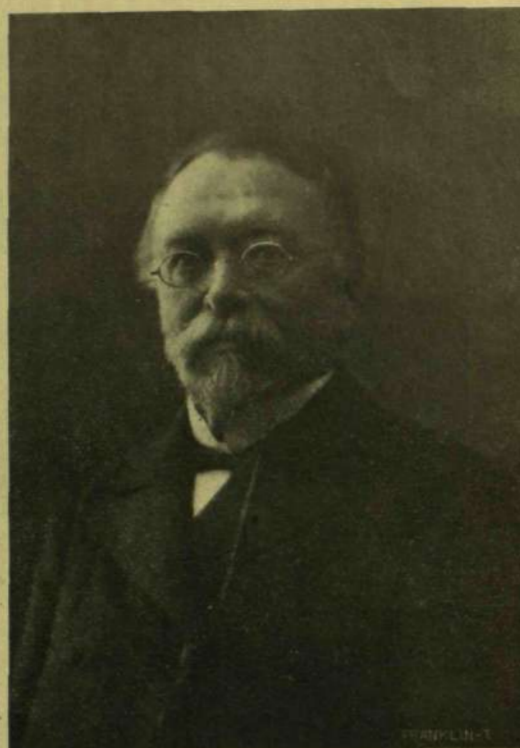
— Miféle eredetijét?
— Vilma kisasszonyt. No, mit bámulsz úgy rám, mintha meg akarnál enni? Vagy a pénzt, vagy a leányt, így volt az alku.

Noszty arca olyanra gömbölyödött ki, mint a császársemlye.

Hát hiszen jól van, csak ne kiabálj annyira! Azért kár olyan lármát csapni, hogy a cselédek azt hiszik, verekszünk. Hiszen a mi Vilmát illeti, megkapod tőlem ingyen is, sőt tartom szerencsémnek. Mért nem szóltál már előbb is, hogy szereted? Hát így szokás nálatok leányt kérni?

— Ej, te azt nem érted, — s fitymálólóg intett a kezével. — Tudom én, mit csinálók. Mert úgy van az bátyáskám, vagyis rectissime, kedves apócskám, hogy az ősem János, IX. János, megkért a boldogult apámuram kívánóságára feleségül egy Abaffy kisasszonyt Liptóba, nem is szerette pedig. Az Abaffy leány kosarat adott neki. János őcsém épen olyan szerény, szégyenlős ember volt, mint én, a kosarat annyira restelte, hogy beugrott a Vágba és belefűlt. Ezt meg aztán az apám vette a szívére és a halálós ágyán megeskettetett engem, hogy sohasem kérem meg a kezét anyától született teremtésnek. Ezért nem házasodtam ekkoráig. Mindig vártam, hogy valaki rám köti magát valami olyan módon, a hogy az a regényekben előfordul, de az ördögnek se kellett. Hát értesz most engem, ha én a zálogot követelem.

Noszty melegen megrázta a kezét és megölelte.
— Látom, Kéti fiam, hogy a formulák embere vagy. Ezt szeretem. Ezzel Magyarországon még sokra lehet vinni. Jövőd van, Kéti. Olyan főispánt csinálók belőled, mint a pinty. De igazán szereted-e a leányomat?

Kossak fényképe
BÁRÓ KAAS IVOR.

Kopereczky csak a szemével hunyorított s bággyadtan leeresztette kezeit, mint a meglőtt bagoly a szárnyát.

— Hát Vilma szeret-e?

Kopereczky az égre nézett merengve.

— Azt csak az Isten tudja, — sohajtá.

— Nos akkor erédj, beszélj velem!

Búsán rázta meg fejét.

— Ez az, a mi nem lehet. Hisz az megkérés számba menne és még kosarat is kaphatnék. Isten ments attól, hogy én szóljak. Inkább a nyelvetem vágatnám ki. Én csak passivise viselkedhetem. A mit megfogadtam, megtartom. Nem vagyok én politikus. Én az állatok tanítványa vagyok.

— Pedig úgy beszélsz, mintha a jezsuitáké volnál.

— Neked kell elcsinálnod a dolgot, — követelte Kopereczky, — vagy pedig fizess meg a kétezer forintot és akkor itt a medaillonod, én pedig megyek szerelmi bánatomban egyenesen a Dunának, hadd lássa az apám szelleme az égből, hogy a kosarat ki lehet ugyan kerülni asszonyi dolgokban, hanem a vízbefulást nem.

— No hát csak ne menj a Dunának, hanem erédj szépen a vendéglődbe és jöjj el este; addig én megpróbálom kiegyengetni az utat.

Így mesélik ennek a leánykérsnek a részleteit a Noszty-rokonság sósabb nyelvű tagjai. Persze mi csak nagyjából hallottunk valamit, s minthogy, a mint már jeleztük, mindez történetünk kezdete előtti állapot, nem a mi dolgunk se utána járni, se pedig hitelesen előadni, — szóval a szerző nem vállal jótállást.

Kopereczky állítólag megjelent este a Nosztyék lakásán. A képviselő azonban a klubban volt, Feri pedig a színházban. Vilmát egyedül találta nagynénjével, özvegy Ilvanczyné született Noszty Erzsébettel, a ki a háztartást vezette fivérével. (Folytatása következik.)

BÁRÓ KAAS IVOR.

Báró Kaas Ivor a múlt héten, negyven esztendő után huszonnégy órára — helyet változtatott. Az íróból téma lett. A ki sok-sok ezer napon mindig írt, mindig másról és másokról írt, ez egyszer ime róla írtak cikket. A helyzet neki — négy évtdelen át mindig az «lenczéhez szokván» — bizonyára a legnagyobb mértékben szokatlan volt. De nem lehetett neki olyan szokatlan a helyzet, mint a milyen kedves volt az írás mesterségében társainak az

alkalom, hogy egyszer elmondhatták róla a nyilvánosság előtt is meggyőződésüket. Az újságíró sűrűn ünnepel, ünnepel politikust, tudóst, művészt, de a legtrikábban újságírókat, a kinek a művészete és dicsősége fényét az ő szerszámára veti.

A Kaas Ivor dicsősége pedig ilyen. Az a munka, a mit ez a jeles magyar publicista végzett, a disz, melyet e munkával nem magának, hanem a tollnak szerzett, olyan érték, a melyből jut minden osztályos társának, a ki vele egy fegyvert forgat és a melyért neki hálával tartozik minden magyar újságíró, a ki hivatását és kötelességét úgy fogja föl, a hogyan ő teljesítette.

Ha valaki Kaas Ivor bárót az ő negyven esztendő munkásságáról megkérdezte volna, e kérdésre három szó lett volna a felelet:

— Hirdettem a meggyőződésemet!

És három szóban ennél nagyobb, igazabbat és többet nemcsak Magyarországon, de talán az egész világon újságíró, politikai író ő nála magáról nem mondhat. Mert ez a három szó, az ő ajkáról elszállva jelenti egész tengerét a munkának, a megpróbáltatásoknak, a harcoknak, a szenvedéseknek, a meghasonlásoknak és az áldozatoknak. Ezt egész nagyságában látni csak úgy lehetett volna, ha a sok ezer cikket, a mit báró Kaas Ivor negyven, csupa munkás hétköznapból álló esztendő alatt összeírt, jubileuma ünnepnapjára egyszerre csak mind megelevenedik. Ki látott még ilyen gyönyörű hadsereget, mint ez lett volna? Sok tízezernyi harcos lelkében csupa lobogás, elméjében csupa világosság és köntöse tétve egy tüzes poéta-képzetelet égő rózsáival, aranyos és gyöngyös pompájával.

És ebben a gyönyörű hadseregben nincs egy legény, a kinek a szemében nem a lelke igaz tüze ragyogna és a ki másért verkedett volna, mint a mi jelszó a zászlaján fénylik. Mert Kaas Ivor igazán elmondhatta magáról, hogy sokat csatázott, viaskodott ellenséggel, sőt viaskodott baráttal és testvérrel is, de a lelkével, a meggyőződésével békességben volt mindig. Mert tudott lenni meggyőződésének harcosa, szolgálója és áldozata, de soha elnémitója vagy árulója. És elmondhatta volna magáról azt is, hogy csatázott az igazságért, csatázott tévedésért is, a mit csak érzett igazságnak, csatázott sokat hazája, nemzete érdekeiért, de soha fegyverét nem emelte magáért, a maga egyéni érdekéért.

Lehet-e ennél szebb életet élni és lehet-e egy ilyen életnél szebb szerencsésért fizetni, ha még annyi szenvedéssel, csalódással és áldozattal is? Ki élhet nagyobb gyönyörűségben, mint az, a ki a meggyőződése hirdetésében él és ki lehet gazdagabb, mint az, a kinek hite van? Erős hite, mely a léleknek legigazabb és legártóssabb fiataltsága; mert kedv és készség az életre, a harczra, a munkára. Egy ilyen élet, egy ilyen nemes szerencse, egy ilyen hit, egy ilyen érdem dísz és dicsősége egy egész karnak, sőt egy egész nemzetnek.

Kaas Ivor ünneplése méltó volt munkásságához és érdeméhez. Körülvették a magyar közélet kitünőségei, hogy magasztalják, méltasák és jókívánásokkal elárasszák. Kollégái pedig, a kiknek nem áll módjukban emlékpénzt akasztani a szíve fölé: *negyven évi hű szolgálatokért*, úgy ünnepeltek, hogy az ő nevet tüzték föl a maguk díszének. Az újságírók egyesülete dísztagjává választotta, a mivel csak *raunak* hitelesítette a valóságot.

SÉTA.

November végén.

Már jó régen nem sétáltam. Telivér budapesti létemre nem is szoktam. Hiszen mi, ennek a gyöngyvárosnak őslakói, már gyaloglás-számba tudjuk be magunknak, végiglépni vagy egyszer az Andrássy-utat.

Ki sétál minálunk? A régimódi bácsik még hívei annak a rég kiszabott 2000 lépésnek, melyet a zsebóra mellett ketegő podometer fokairol olvassnak le. Ők még az öreg Hufeland makrobiotikájához, életpuajtó tanításához igazodnak hozzá. De már ez a mai nemzedék mindenféle járművekkel, a biciklivel való «gyaloglással» pótolja a sétát, vagy az auto ördög-szeke-
rén száguld szédületes gyorsasággal.

«Csoda, hogy akad még jó lovas ebben a hajdan híres lovas országban. Azt a lovagias lovasat értem, a ki hölgye erkélye alatt délezzel taglejtésben lépteti el paripáját; értem azt a rugalmas, deli férfiút, a ki ringatás ügésben hintáztatja át magát berken, mezőn. A ki nem csupán a lovát szereti, vele szoros barátságban él — azzal a kedves állattal, mely, akár a jó táncosnő, a könnyű nyomintásból is megérti a lovagja szándékát, merre akar forogni, — de a ki szereti a természetet is, mint az igazándi vadász, a kibe költői lélek szorult; a ki finom érzéssel megérti az erdő sejtelmes nyelvét, megélvezi a mező felett hullámzó színek játékát, vonalait a változó felhőnek s tündöklését a levegőnek.

Meg-megiesik nagyéna Budapestben, hogy valamely lovardai növendék (magyarán: koczalovas) kölcsön paripán kizötyögteti magát a Városligetbe. Valóságos feltűnést okoz. Hát még, ha lovas csoport mutatkozik, mekkora csodálkozás! Különösen, midőn asszony is van a társaságban s ruhájának hurca a rövid-vágatásban messze lóg el mögötte. Az emberek összenéznek s a szokatlan jelenetről mély meggyőződéssel azt mondják, hogy hiszen csak cirksuszbeliek reklámlovaglása.

A ki magyar valaha a londoni közparkok egyikében látta azt a sűrű lovaglást, fájdalommal gondol az ő Budapestjére. Az ősz lord bácsi s a fehérhajú lady néni lóháton; körül vőm uram, menyem asszony délezzel paripán; legelő skót babalovakon az unokák. A szepora ügésben kigyúlnak az arczok és hullámszik hátra fehér fűt vegyeset a barnával, szökével. De hát ez a tökéletesség. Erről nem is ábrándozom. Beérem itthon a felével. De mutatja ez elragadó kép mását a párisi Bois, sőt még a bécsi Prater is.

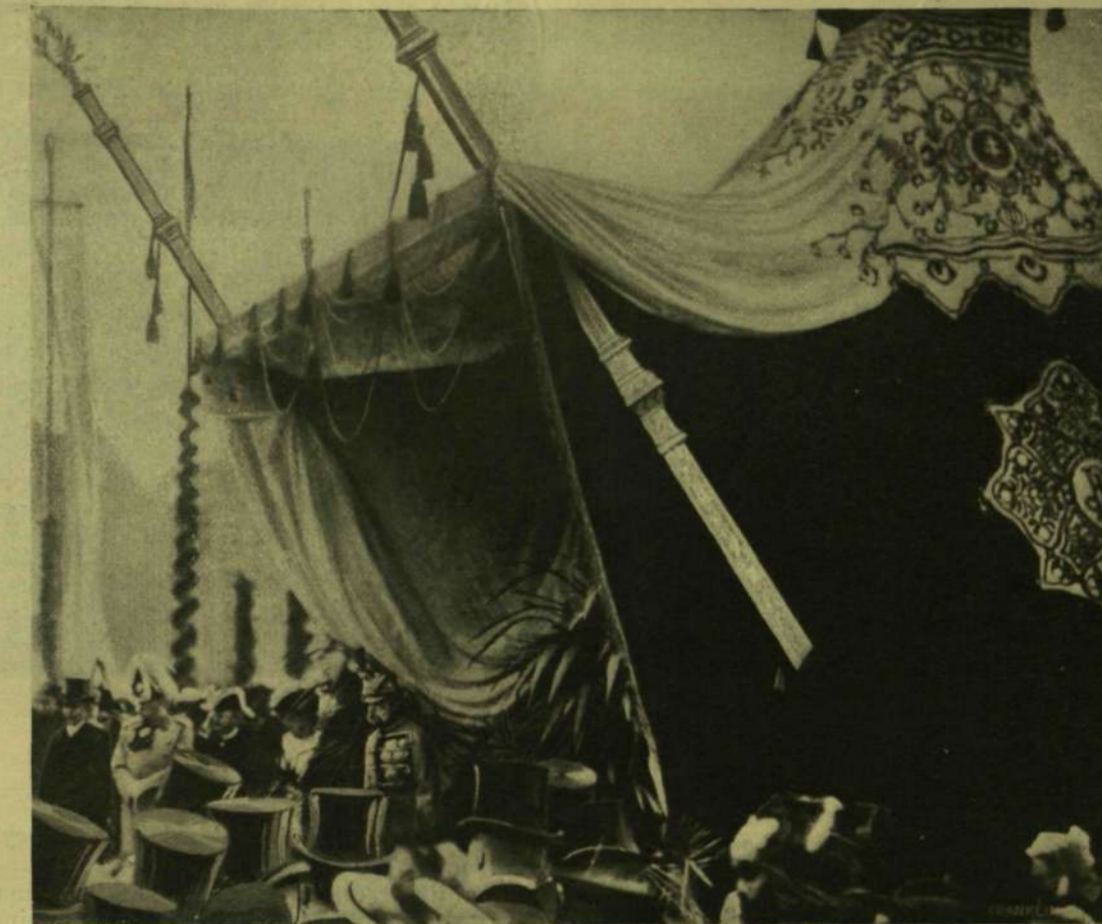
Ha elgondolom, hogy javarészt magyar származású vagy nevelésű paripákon esik meg az ilyen sétalovaglás, elszontyolodom. Tán még majd onnan idegenből hozatjuk haza őket, mint a hogy itthon szűrt borainkat váltjuk vissza drága pénzen bordeauxinak s vele a magunk tenyészetté balatoni szőlőt, fogast s a magunk bizalma ökrös húsát Bécsből. Hja amott! Ők házat bontanak, hogy kertet ültessenek helyébe — mi meg hatalmas platánokat irtunk, hogy a helyükbe felhívóv házakat rakjunk. S bizony meg ezeket is Bécsből hozatjuk. Hejh, tulipán!

A jó hajtás mestersége, a kocsis-virtus is kivésőben. Hol vannak azok a gyepöl-művészek, a kik «ötössel» vágják ki a «nyolczast»? — már mint: szük téren az ötös fogattal belerajzolták a porondba a 8-asnak kettős karikáját. És mintha lehanyatlott volna dicsősége a subogóval való tüzelő esőrdítésnek is, mikor a messze csapó ustornak sudarát kezesuklójának egy rándításával kapja vissza és csavarintja fel, mint orsóra a fonalat, a markába az, a ki rátermett. Vén Szikszay, az ujszászi Orczy Lőrincz báró híres kocsisa is már csak legendarius alak.

Nem tagadom fiakereseink ügyességét, a melylyel meghajtott gebékben szelvényben, hajszálnyi közel robnak el egymás mellett. De hát ez a vakmerő hajtás is bécsi származású. Hol van Párisban, Londonban az a rendőri hír, mely elgázolásokról számol be? Világvárosok utcáin csak óvatoss ügésben halad a kocsi.

«Mezőnyön» a jockey parancsol, az országútján meg a chauffeur. Amott a tenyésztes emelésének ürügyén a totalisateurért; emitt fojtó büzléssel és porkavarással szintén nagy díjért, melyen azonban nem a legázolt vanderpursokat értem, mert ezek csak emberek. Az ilyen veszett rohanásokban egybékint előfordul néha az idyllium is: midőn p. o. kaszinókat mozgó primadonna ront keresztül békességesen legelő libafalkán, melynek reklámgeggésését számos telegramm viszi országga. (Azóta, hogy ezeket irtam, a fehér automobil felborult és a bálvány ledőlt.) A capitoliumi libavásár óta ilyen történelmi mozzanat nem fordult elő a világon. A fedacismus hatása. Mi lesz még, mi lesz még, oh szerelmes Istenkém, ha Santos-Dumont vagy Zeppelin gróf a kormányozható léghajóval malomok kürtőjét s házak tetejét fogja utjában lesodorni!

De hiszen én sétálni akarok.
Ah, séta! Ki sétál nálunk abban az értelem-
ben, mint az angol? És esőben csak annál inkább. Akárhányszor tapasztaltam idegenben,

A KIRÁLYI SÁTOR AZ ANDRÁSSY-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPELYÉN.

hogy hölgyek, urak a szakadó záporban csuklyás gummi-köppönyeg akasztván a vállukra, órákra terjedő sétának erednek, míg állomásikon a közjárművek ott sorakoznak tétlen hosszú-hosszú láncban, míg a víz bőségesen omlik alá és tükörré váltja az aszfaltot, gyalog-utat. Lagúnás Velenczézé lesznek ilyenkor mind a nagy városok. Bezzeg van riadalom, mikor az első csepp koppan alá Budapestem, egy perc alatt néptelen az utca. A hány bérkocsi, mind örülni száguld, ötszörös áron persze, telegyűrve menekülőkkel. Mert hogy az a szigorú «árszabály» melyen száraz időben is nevet a fiákeres, az ő szilárdan megvont partjain, úgy árad túl ilyenkor, akár a zóliárdan épített csatornán. Eddigél három kritériumát ismertem a Keletnek: jobb a kávéja, a borbélye s a furdője mint bárhol Európában. Ehhez a három kritériumhoz csatlakozik egy negyedik: mentül közelebb érjük a Keletet, annál kevesebb a sétáló. Mert azt tartják arra felé, hogy: fekdüni jobb mint ülni, ülni jobb mint állni, állni jobb mint járni, s járni jobb mint szaladni. Tehát legjobb fekdüni, azaz heverni a pamlagon, álmodozni, dohányozni és olvasót pergetni, a minek ott semmi vallási, de van annál inkább mesemondói jelentősége. Az édes «kiev», az már-már hasonlatos a paradicsomi gyönyörhöz.

Azt, a ki Bukarestben az u. n. «chaussée», az ottani Városliget fasorai alatt sétál, mélyen lenézik. Holmi silány jövevény lehet, vagy csekély állásban levő benszlött. Még a diplomáciai képviselők hölgyei — többet mondok: még a királyné példája sem vonz. Ezek pedig mind a hányan szivesen andalognak a vén bükkök és tölgyek árnyán.

Kissé Keleten vagyunk magunk is. Sőt az elfogulatlan nyugati szem már Bécsben ismeri fel apró jelekből. Hol az Isten szerelméért lát ő otthon meztelábos embert az utcán? Hát a fa-czipó mire való? És nálunk még a novemberi hideg csatákban is seregüstül futkosnak cipőtlén gyermekek. Lábacskák retkes kérgessége oltalmazza őket egyedül. A népiszkolai könyvekben foglalt egészségügyi katekizmus egyik szabálya pedig arra int, hogy: «fejed hűvös, hasad langy, lábad meleg legyen». Irott malaszt, melynek ép oly kevés a foganatja, mintha csak — ház-szabály volna.

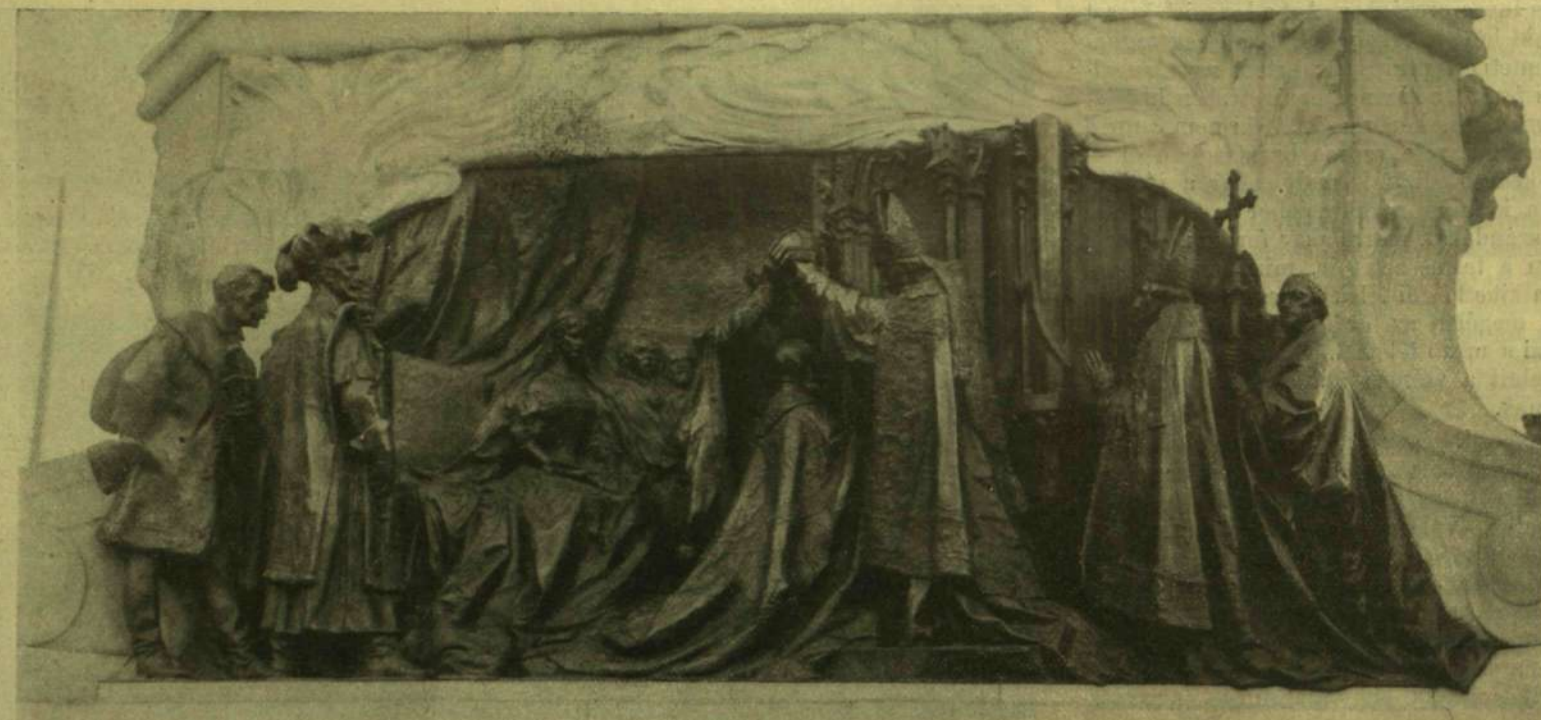
De végre is: gyerünk már sétálni.
Báttran kimondom: a budapesti szinte bántja, hogy a Margit-hídnak kihajtott az egyik bordája. Az igaz, hogy már ferdének születtek világgá: derékban ketté van törve. A műszertei tekintetben bizonyára helyes, mert a hid, az ő hatalmasra fejlett közepével, a folyam kettős sod-

rának áll ellent. De ríjja a széperzék. Túl felől már most gyalogjában is eléri azt a mesés szép parkot; a mi pedig nincsen az ő inyére, mikor eddig a gyors és szellős gőzhajó vitte oda. Hiszen szegény ember úgy sem fogja koptatni azt a hidat, mert a szigetre csak fizetéssel lehet bejutni.

Remegve gondolok arra a lehetőségre, hogy egyszerre csak Monacóvá avatják s croupier vezetőü, jól öltözött, sápadt, álmos francia urak fogják ott azzal a politéros kicsi szénvonóval besöpörni az idegen, de különösen a magyar aranyokat. Rémes álmaimban Szerencseffy-Huba urat látom az abrakadabráz zöld asztalok s a roulette ördög-malma körül intézkedni, majd egy szomszéd szobába nyitni, a hol meg a végzetes rouge-et-noirban csattog a blatt. S körül megvesztegető fényben tánc-, olvasó-, hangverseny- és társalgó-termek, kaczer bijou-színház, Mr. Larivière szakács-művész vezetése alatt álló ragyogó restaurant, a hol, hogy tökéletes legyen a párisi fion, magyar cigányok fognak muzsikálni. Pénz, fantázia csodákat alkotna itt, Elragadóan szomorú kilátás. Félek, mondom, mert hiszen Korfu szigetét is kivetkőztették szüzi voltából, mert ép tavaly takaros kis «cercle» épült ott, kilátással az ioniai tengerre s ékesítve embertartó piniakkal.

Őszszel megszűnik a gőzhajó járása, hintóra meg nem igen futja. Mert csak is így érdemes ide kijárni. Magát a sétamunkát a fák alatt végzik. Zene már nem szól s az alvégi vendéglő be van zárva. Mi lendítse a lábat s növelje a kedvet? Tán az a nagy haldoklás?

Az! Az a nagy haldoklás. A tavaszi virulássá kendőzött enyészet. Az a hektikus pirosság, mely mint az életnek végső lobbanása gyúl ki a fákon. Az a bánatos lombhullás. Minden másodperczben pörög lefelé aranyra vált egy-egy levele a platánnak, vadgesztenyének, sűrű réteglő területén alája az anyafának. Én ez avart jártam, de ah, fonnyadt levelein olyan szép vereseket nem találtam, mint talált az a nagy, kinek szavat időzem, fénylő árnyát költőgetem. Emide zöldelnek az ő tölgyei, mert még csak most kezd biboros szint váltani a terebélye. A csusát még megüli az egygyűű madárka. Az enyhe, napsugaras alkonyatban azt tudja, nyár van még s illik rövid szoltárkával dicsérni az Urat. Hátha épen fia annak a pinytökének, kinek édes hangját figyelt egykor a költő s halhatatlan rimekbe szedte tagozatlan énekét. A Margitszigeten kelt nem egy dala a megmondhatója.

A KORONÁZÁS.

Az őszi gyásznak színei az arany s a bíbor. A sűrű rózsatelepek jó szaga helyett a hervadásnak fanyar illata hajt felém. Amott jön egy hosszú tót legény meg egy tömzsi tót leány holmi talyigával. Belé tömökdi a holt leveleket. Am az ő szívökben kikelet van. Vidám beszélgetés közben tolja a legény a könnyű terhet, s piros pipája bodraival bolond beszédek bodoríthat bele az alkonyatba, mert a leány nagyokat vihog rá. Mi sorsa lesz a bús tehernek? Az lesz, hogy elhordják melegtartó takarónak valamely téli álomra szánt virágágyra. Hervadása akasztja meg itt a hervadást, halálával szerez életet, boldog feltámadásra serkentvén rózsák jövő nemzedékét.

Vagyunk vagy százan. De mit ennek a szigetnek ez a néhány látogató? A végei között unottan kocogó lovaska azonban tele kocsi húz. Az utasa mind egy szálíg «sétáló» vendég. Oh, csak járnai ne! Elég: egyszer föl vagy alá, mert hogy végeérthetetlen hosszú ez a sziget. S a kevés közönség is csak a fő-utakat rója. A magányt éhező, az egyedül valóságot szomjazó, az ábrándozó: az a keresztül-kasul kanarygó, hallgatag útkon ógyelegg az összenfonódott zörgő bozóba dugja bele a fejét, ha találna egy fűző tündérkét, hogy a kabátja alá rejtsse, a szíven fölmelegítse. És persze hogy persze: a hullott levelek tarka szőnyegével leborított padokon szorulnak egymáshoz a szerelmesek. Ki más is csavarogna erre? Mi

keresni valója van itt, a kinek szívbéli ügye nincsen?

Nem tiltott, csak rejtett utak ezek. Hiszen a szerelem se tilalmas, csak hogy szeret elbujni. Mégis kotródjunk el innen. És kimelő gyöngésséggel nagy ívben kerülöm ki a párokat. Mi újat is hallanék tőlük, a kik sok ezer esztendő hűvelyt töltögetnek tele édes tartalommal. Két mezei egérke hancuroz a fakuló fűben. Aztán összehajlanak. Ezek is csak azt sugják egymásnak, a mit a fonséges emberi párok.

Elhagyott lawn-tennis tér. Ezen a játszó-szérűn is rózsá fakadt a nyáron: fiatalok arcán és szívében. A hesperidák almája soha nem szerzett annyi boldogságot, mint a mennyit ezek a szürke gummilabdák röpitettek az ütők felé. Még a tánczban sincs több hév, báj, erő és fordulatoság, mint ebben az angol cziczázásban. És slig hogy elmúlt ez a nyári farsang, újra föléd a sikos korcsolyapályán s az ennél is sikosabb tánczteremben. A fiataiságnak mindig virul.

A Bécs-Budapest közt járó gőzösek elpihennek. A hajó felé és felől nem lobog már a köszöntő fehér zsebbevaló. Egy kicsi hitvány propeller szuszakolva vontatja az újpesti kikötő felé a nagy fürdőházat, s lomhán usznak alá a rengeteg szálakból összerótt fenyőtalpak. Hogy a ki poeta, nem ezen az andalító járművön utazik! Se füst, se rengés nem bolygatná boldog álmadozását. A partokon este föl villan a pástörtöz s a talp a maga forgács-tűzével

felel rá, mialatt sívó geggenéssel vonul el magosan fölötté vadludak költözökdő falkája. Titokzatos éjfelen aztán csöndes nótára gyűjt a kormányos, míg pajtása a láncon sercsező szalonjáról vastag zsircsöppeket hullajt a kukoricakenyérről imént szelt széles lapra — ez is akkora, mint egy kisebb uszó talp. A szél suhogva kél s rebbenő felhők foszlányaiól leragyognak a csillagok.

De kigyulnak lenn a földön is. Kettős gyöngyosorban tündököl a lámpások hosszú sora innen is, tul is. A Rózsahegy, a sikló s a Gellérthegy táján csillagképletek szállottak le: a Gönczöl-szekere, a Kaszás meg a Fiastyuk egyazon időben. Az ég boltozatán ez a találkozás nagy kavardást jelentene, — ide lenn ez a hármas fénycsoport békésen ragyog egymás mellett. Azok, a kik a Fiastyuk hívogató, marasztaló nyájas kis korcsomájából ollóznak lefelé a kigyózó ösvényen: csillagrugó jókedvökben maguk is ingadozván, megingatják ezeket a barátságosan világító testeket: bolygó csillagok az álló csillagokat; és közülök egyik-másik nyilván, mint hulló-csillag bukkan alá a Dunába. Mert hogy boldogságos állapot is az, midőn az ember a gőzös, poros, nyüzsgő város fölött vagy 220 méter magasban éri el a mennyországot és — áldoz.

A hidon szintén hulló-csillagok nyilalnak át — a villamos villái csiholják ki. Élek az al kalommal. Felszállok és haza «sétálok». *Porzó*

A BERLINI KONGRESSZUS.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA SZOBRÁNAK DOMBORMŰVEI ZALA GYÖRGYTŐL.

A HÉTRŐL.

Vidor Pál. A szegény Vidor Pál a mi emlékeztünk szerint mint író sohase írt, és mint színész sohase játszott olyan szerepet, a mely halállal végződött volna. És hogy mégis egy ilyen szerepben kellett eltávoznia az élet színpadáról, ez nyilvánvaló bizonyossága annak, hogy olyan területre sodródott, a mely az ő kedvének és tehetségének határán kívül esett. Nem neki való szerepet osztott ki rá a végzet: olyat, a melyben meg kellett buknia. Embert még akkora részvét alig kísért Budapesten utolsó útján, mint a mekkora részvét a szegény, öngyilkos Vidor Pál koporsóját a temetőbe kísérte. Megható volt látni a temetés napján, hogyan zarándokolt, ömlött a nép e nagyváros minden részéből a feketébe vont színház elé, melynek gyászos pitvarában ravatalát fölállították. És ez a részvét igaz volt, mert az arczokon ott ült a fölzaklatott érzések gyásza és komorsága. Ezt a fájdalmat, ezt a részvétet a boldogtalan Vidor

letességen kívül. Első sorban *praktikus érzék*, a minek hiányát a szegény Vidor Pál a halálával is elárulta. A becsület nem követelte tőle, hogy megölje magát, mert ő becsületes ember marad akkor is, ha a vállalkozásával megbukik. Hiszen szerencsétlenség lenni még nem jelent becsületlenséget, a mint hogy nem csak az lehet becsületes ember, a kinek az üzletben szerencséseje van. Ezt Vidor, az üzletember, a maga sorsán megtanúlhatta volna. De ő nem volt üzletember: ezért csinálta meg tévesen a teendője utolsó mérlegét is, mint az előzőket. A tévedés árát ő megfizette egy élettel, mi, a közönség, egy kitűnő színésszel, egy kitűnő íróval és egy kitűnő emberrel.

Vasárnap. A magyar hírlapkiadók a héten gyűlést tartottak és ez a gyűlés — egyelőre csak elvben — a hétfői lapok beszüntetése mellett nyilatkozott. A mi azt jelenti, hogy ha ez az elvi megállapodás határozattá válik, a napilapok

vasárnapi munkaszünet, a mely ott a legrégebb és a legteljesebb, a hol az emberi munka a legtöbb és a legnagyobb eredményt produkálta: Angliában. Angliában vasárnap csak egy foglalkozás szabad: a lélek foglalkozása, az áhitat, az imádkozás, a szívnek és gondolatnak kiemelése a hétköznapi dolgok munkájából. És Anglia, megadván a pihenésnek is, a mi a pihenésé, ime mégse maradt el a világ mögött, nem egy nappal, de egy órával sem, sőt elől halad munkában, vagyonban, hatalomban. A példáját ime követik már a művelt világban mind erősebben és érdekes megfigyelni, mint gyülekezik a *hétfői* nap felé és mint borul rá mind erősebben a csönd, az áhitatos, az ünnepi csönd, hogy e napon más ne halassék, mint a harang, az ének és az orgona szava.

A *köpenicki kapitány*. Tudvalévő dolog, hogy az öngyilkosoknak egy bizonyos és nem is valami elenyészően jelentéktelen százalékát

A SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM ÚJ ÉPÜLETE.

Pál életével megszolgált és sorsával megérdemelte. A golyó, mely halántékát szétrocsolta, megölt egy jó színészt, egy jó író és egy jó embert. A sajnálkozást tehát megérdemelte nem is egy, hanem több minőségében. A vége is tele volt tragikus romantikával és a koporsója mellett egy szörnyű tetemrehívás megrázó kiáltásai hangzottak. De minek bűnösöket keresni ott, a hol az áldozat magára vett minden lakó-lást? A szegény Vidor a maga tévedése áldozatának érezte magát, ezéit ítélte halálra magát. Abban igaza volt, hogy tévedett, de tévedett abban is, mikor magára ilyen ítéletet mért. A tévedése ott kezdődött, mikor vállalkozásba fogott ő, a ki nem volt vállalkozó, a kirelehetetlen numerusok irányításának mesterségére adta magát ő, a ki a hajlékony fantáziájának volt kiválasztott művésze. A vállalkozáshoz csak egyetlen képessége volt: nagy becsületessége, puritán tisztakezűsége, a mi a vállalkozónak szükséges nagy erénye, de nem minden erénye. Botorság olyat állítani, hogy a ki nagyon becsületes, az nem való üzletembernek, hiszen becsület és erkölcs nélkül semmiféle vállalkozás nem tud tartósan boldogulni, de a sikeres vállalkozáshoz más is kell még a becsü-

létlen nem adnak ki számot. Ez a megállapodás — lényegében egy nagy lépés a vasárnapi munkaszünet teljessé tétele felé — az időnek igen érdekes jele és új bizonyossága annak a régi igazságnak, hogy a munkának multhatatlan eleme, súlyos és elsőrangú feltétele: a pihenés. A mi korunk erről az igazságról egy időre mintha teljesen megfeledkezett volna. Ugy festett a dolog, mintha a haladásban, noha az emberiség eszközei egy régebbi kor számára elképzelhetetlen módon megegyeszerűsödtek és tökéletesedtek, az emberiség munkája annyira megsaporodott volna, hogy maholnap szinte képtelenség lesz elvégezni. És ez a látszat vagy ez az érzés szinte már kipusztította a lehetőségek közül — a pihenés fogalmát. Nyilvánvaló volt, hogy ennek az iránynak, ennek a fölfogásnak, ennek a látszatnak egyszer el kell mullnia. Az meglehet, hogy valaki egyszer föl fogja találni a *perpetuum mobile*-t, az örök mozgonyt; de az egészen bizonyos, hogy az ember soha se fog *perpetuum mobile*-vé átváltozhatni. Már pedig az emberiség emberekből áll, a kiknek munkáját és munkásságuk határait az emberi képességek természete és terjedelme szabja meg. Ennek az igazságnak a megismerése: a

olyan emberek szolgáltatják, a kik megölték magukat, mert félték a haláltól. A kik annyira reszketnek a sirtól, hogy e szörnyű rettegésükben maguk rohannak bele. Olvasván a hírhedt *köpenicki kapitány*. Voigt suszter dolgának vég-tárgyalását, okvetlenül ezeknek a szerencsétleneknek a sorsa kell hogy az eszébe jusson az embernek. A *köpenicki* szélhámos alakját egészen másnak képzelte a világ. Azt kellett hinnie mindenkinek, hogy ez egy elmes, agyfurt, megátalkodott és cinikus svibák, afféle minden hájjal megkent Csalóka Péter, a kinek örökké azon jár az esze, hogyan lehetne becsapni az embereket. És ime kiderül, hogy egy szerencsétlen, siránkozó öreg legény, a kinek soha más és nagyobb vágya nem volt, mint hogy hozzá jusson egy darab biztos, tisztés és valamivel puhább kenyérhez. De olyan gyámoltalan volt, hogy ezt becsületes úton sehogyse tudta magának megszerezni. Elkövetett tehát — ezelőtt két évtizeddel — egy ügyetlen és gyöngge csalást. Pénzes-utalványokat hamisított. Rajta-csapték és a bíróság — egy érthetetlenül kemény ítélettel — akkora büntetést mért rá, a mekkorával csak rablógylkosok sújtanak. Tizenöt-csztendőig ült a fegyházban és kikerülvén on-

náltak a hasonló célra szolgáló külföldi nagyobb épületeknél szerzett tapasztalatokat s gyűjteményeink gazdagsága teljesen érvényesül az eddig megnyitott teremben.

A mi a Múzeum anyagából most a nagyközönség számára is hozzáférhetővé vált, nagybárá ismeretes dolog, a régi mesterek gyűjteménye az Országos, a moderneké a nemzeti muzeumi képtárból, de becsületet, a nekik jobban megfelelő helyen, az igazán magas színvonalon álló rendezésben jobban megítélhetjük.

A régi mesterek gyűjteményében több mint 800 kép van elhelyezve. Ez az anyag az Esterházy-képtár, a Pyrker-gyűjtemény s az Ipolyi-gyűjtemény hagyatékából s az újabb vásárlásokból gyűlt össze. Elrendezésük s elhelyezésük roppant fáradsággal járó munka volt, mely dr. Térey Gábor osztályigazgató vezetésével ment végbe. Összesen tizenegynagyon teremben és tizenhat kisebb, oldalvilágítású helyiségben van a sok kép elhelyezve, valamennyinek külön kellett megkeresni a helyét, a hol a legjobban érvényesül. Csak a ki az itt folyt munka természetét ismeri, csak az tudja valóban megítélni, mit és mennyit dolgoztak a Múzeum tisztviselői a rendezéssel.

Tizenhatszáz termet foglaltak el a modern festők, magyarok és külföldiek. A magyar művészet egész fejlődése vonul itt el a szemünk előtt, régi tapogatózó kezdeteitől fogva egész mai fejlődéséig s mellettük a XIX. század külföldi festészetét egyes főbb mestereiben és műveiben. Nyilván ennek a résznek lesz a legnagyobb és leghálásabb közönsége, mert a sűrűn ismétlődő kiállítások annyira-mennyire hozzáneveltek a közönséget a modern művészet megértéséhez, míg a régi mesterek teljes élvezése már több elméleti ismeretet is feltételez.

Ezekhez fog még járulni idővel a metszet-gyűjtemény, melyet a közönség egészében egyáltalán nem, egyes részleteiben is csak egy-egy kisebb arányú kiállításról ismer, pedig roppant művészi értékek jelennek benne. Külön jellege lesz a szoborgyűjteménynek, a mely — természetesen csak másolatokban — magában fogja foglalni a szobrászat minden műtörténetileg nevezetes alkotását a legrégebb kortól a legújabbig.

Együtt pedig a Szépművészeti Múzeum Budapest egyik legfőbb nevezetessége lesz, a mely hirdetni fogja kölföldinek, magyarnak egyaránt, hogy itt e földön komoly kulturális törekvések élnek s komoly civilizáló munka folyik.

A POZSONYI EVANGÉLIKUSOK ÜNNEPE.

December elsején és másodikán ünnepelte háromszázados jubileumát a pozsonyi evangélikus gyülekezet és liceum. A bécsi béke által biztosított vallásszabadság teremtette meg

TEREM A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN, A RÉGI MESTERÉK GYŰJTEMÉNYÉBEN.

őket, küzdelmes háromszáz esztendő éltek át, de ma a magyar protestáns egyház legvirágzóbb, leghatalmasabb intézményei közé tartoznak.

Ünnepüknek maradandó emléke az az érdekes történeti munka, melyben *Schrödl József* liceumi tanár az egyház háromszázéves múltját tárgyilagossággal dolgozta föl. Függelék-képek csatlakoznak ehhez *Schmidt Károly* Jenő lelkész tollából az egyházban működött papok életrajz-sorozata és az istentiszteleti élet fejlődése, valamint *Markusovszky Sámuel* th. liceumi igazgató tanulmánya az egyház iskoláiról, továbbá *Ébner* lelkész és *Freiszmuth* tanító jelentése az egyház jótékonyági intézményeiről.

A pozsonyi evangélikus gyülekezet történetében sok olyan mozzanat van, mely szoros kapcsolatban áll országos eseményekkel és országos jelentőségű férfiakkal.

Már a gyülekezet megalakulása is a protestantizmus országos érvényesülését jelenti. 1608-ban a pozsonyi országgyűlésen protestáns nádort választanak meg, Illsházyt. Ez és a következő protestáns nádorok: Thurzó György, Forgách Zsigmond és Thurzó Szaniszló a pozsonyi evangélikus egyházat nemcsak megalapítani segítették, hanem úgy látszott, hogy hozzájárulásukkal Pozsony tiszta protestáns városá alakult át.

Ehhez fűződik az a történeti tény, hogy 1619-ben, mikor Pozsony Bethlen Gábor kezébe kerül, még a híres koronázó székesegyházban is protestáns istentisztelet tartanak. A császáriak azonban hamar visszafoglalják Pozsonyot és Bethlennek nincs ereje, hogy a templomot továbbra is biztosítsa a protestánsok számára.

A protestáns egyház Pozsonyban 1672-ig külön szervezettel nem bírt, hanem a város gondoskodott a templomról, iskoláról, papokról és tanítókról. Az első templom 1634-ben épült föl, a második 1659-ben: erre már Szegegy András városbíró buzgólkodása folytán tornyot is emeltek és harangokkal is ellátták. Ugyancsak Szegegy építtette meg az iskola első állandó épületét is 1656-ban, nyolcz tágas tanteremmel és iskolai színházzal. A városi patronátus ereje, a hívek áldozatkészsége és a vezetők buzgalma következtében az egyház és iskola 1672-ig első virágzását élte.

A nemzeti ügy le hanyatlásával azonban az egyházat is katasztrófa éri. Ampringen, Szelepcsényi érsek helytartósága és Kollonics kamaraelnöksége alatt Nagyszombatban összeült a híres iudicium delegatum, mely először is a pozsonyi polgárokat sajtotta le, mert nem adták át császári parancsra templomaikat és iskoláikat. A császár csak karhatalommal juthatott ezek birtokába. A pozsonyi polgárokat fej-, becsület- és jószágvesztésre ítélték. Az evangélikus vallásgyakorlat az 1781-iki soproni országgyűlésig szünetelt.

Ekkor látszólag helyreállt a magyar alkot-

mány. Pozsonyról külön emlékszik meg a vallásszabadságot biztosító törvény és elrendeli, hogy egy királyi biztosság fog az elvett templomok helyett a külvárosban az építendő templom számára telket kijelölni. E biztosság Draskovics Miklós országbíró elnöke alatt sok havona után végre megengedte, hogy a külváros egy telkén új evangélikus templom épülhessen. Ekkor emelték azt a szegényes fatemplomot, melyet 1683-ban Thököly kurucjai kiraboltak s a melyben az európai hírv tudós: *Bél Mátyás* is lelkészkedett.

Csak Mária Terézia korában juthattak a pozsonyi evangélikusok most is fennálló magyar és német templomaikhoz.

Míg azonban e templomok mostanáig eredeti állapotukban megmaradtak, addig az egyház teljes erejével azon volt, hogy népiszkolákat, gimnáziumot, teológiát, kórházat, diakonisszházat és internátust létesítsen.

Nagy rázkódások sem bénították munkájában. A szabadságharc elnyomását követő véres abszolutizmus a pozsonyi evangélikus egyházból is megkivánta áldozatát. *Rázga Pált*, a nemes gondolkodású papot, a párnordfi táborban mondott lelkesítő beszédeiért halálra ítélték és ki is végezték.

Az abszolutizmus korában a liceum is sokat szenvedett, mert nem akarta a magyar helyett a német tanítási nyelvet elfogadni. Magán intézettel nyilvánították és már az a veszedelem is fenyegette, hogy végleg beszűntetik.

A kiegyezés után egyház és iskola fokozódó tevékenységgel használták a szabadság napjait. A gyülekezet élén álló felügyelők közül különösen említést érdemel dr. *Samarjay* Emil, a ki alatt a liceum új épületét kapta, *Günther* M. Vilmos, ki nagy buzgalommal és szerencsével gyarapította az egyház vagyonát, *Steltzer* Endre, ki odaadó szorgalommal folytatta elődei munkáját és dr. *Dobrovits* Mátyás, ki nemes gondolkodásával a gyülekezet sokféle intézményének igazi eltető lelke.

A lefolyt szép ünnepélyeken a pozsonyi egyházzal és liceummal együtt ünnepelt az egész magyarországi protestáns egyház és méltán ünnepelte benne egyik dicsőségét.]

H. J.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«A Budapesti Szemle» decemberi füzeté oly dologgal kedveskedik az olvasónak, a melyben, sajnos, ritkán van részünk: *Gyulai Pál* egy új munkájával, báró *Kemény Zsigmond* tanulmányairól. A finoman elemző s mélyre hatoló tanulmányt a legnagyobb magyar essay-íróról a legművészibb magyar essay-író bevezetésül írta *Kemény* összes műveinek IX., X. és XI. kötetéhez, melyek a tanulmányokat foglalják magukban. *Gyulai* ez új munkájával betetőzte azt a valóban érdemes tevékenységét, melyet egykori barátja emlékeztetének ébrentartása érdekében kifejtett. — A füzet további közleményeiben *Nagyiványi Fekete* Gyula folytatja fejtegetéseit az elnevelésről, mely hazánk egyes vidékeit is fenyegetni kezdi, *Balogh* Jenő a nyomor és a bűntettek kapcsolatáról szól büntetőjogi szempontból, *Kármán* Mór pedig a népoktatásunkra vonatkozó újabb törvényhozási intézkedéseket ismerteti. *Fogazzaro* «A szent» című regényének folytatása után *Marczali* Henrik szólal fel rövid, de igen figyelemre méltó cikkben Magyarország ama történeti hivatásának kérdésében, melyet Európának a török elleni védelmében betöltött. E kis cikk komoly válasz a bécsi polgármesternek nálunk is sokat tárgyalt gyűlölködő nyilatkozatára, melyet a német történetírók bécsi kongresszusa alkalmával tett. Az «Ertesítő» rovat *Farkas* Imre verskötetét s *Pierre Loti* legújabb könyvét ismerteti. A «Budapesti Szemle» *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára egész évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona.

Abonyi Lajos munkáiból újabb öt kötetes sorozat került most nyilvánosságra. Ezek közt van a jeles író «Kenyér és becsület» című két kötetes regénye, a mely nem áll ugyan egy színvonalon az «A mi nótáink»-kal, mégis a közelmúlt magyar életnek sok érdekes és meghatározó képét eleveníti meg. Az új sorozat többi három kötete *Abonyi* munkásságának legjavából, a rövidebb, nagybárá népies tárgyú elbeszélésekből ad egy-egy gyűjteményt «Ágról-ágra», «A betyár kendője» és «Kandalló mellett» címmel. Magyar ízlésű embernek kedves, vonzó olvasmány ez öt kötet is, az irodalomnak pedig határozott nyereség megjelenésük, mert egy értékes és minden ízében magyar zamatú írónkat óvja

A KIRÁLY TÁVOZIK A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM MEGNYITÁSÁRÓL.

meg az idő előtti elfeledéstől. Az egyes kötetekhez *Garay* Ákos és *Pogány* Willy rajzoltak illusztrációkat.

Bolyongásaim Amerikában. *Bánó* Jenő, a ki most egy jókora kötet utóéletével jelen meg a könyvpiacon, nem csupán szórakozó vagy tanulmányozó turista módjára járta meg Amerikát. Új egzisztenciát alapítani ment oda, sokat küzdött, vergődött, szenvedett és nélkülözött, nagy ügyvel-bajjal, szívós kitartással Mexikóban némi vagyont szerzett, elemi csapások által elvesztette, újra fölszínre vergődött s a honnan mint szegény, íthott bolgogni nem tudó, új hazát kereső ember indult el, mint Mexikó köztársaság konzula került vissza hazájába. Van tehát elmondani valójára elég, nemcsak kíváncsi szemlélőből, hanem a saját magán tett keserves tapasztalatokból ismeri Amerikát és viszonyait, főleg pedig Mexikót. Tapasztalatait pedig élénken, érdekesen tudja elmondani; a maga sorsa elbeszélésének széles hátteret ad, a melyből kidomborodnak a természet, társadalom, állam mindenféle viszonyai, a mint hátul érkező folynek be az egyes ember sorsának alakulásába. Úti könyve élvezetes és hasznos könyv, különösen fiatal embereknek, mert a mi ifjúságunkra bizony ráfér, hogy egy kis szívósságot és kitartást tanuljon belőle. A könyv egyuttal tüzetes ismertetése Mexikónak, melyet a mi közönségnek meglehetősen kevésbé ismer.

Egyetemes Pályamatató. *Pátinkás* Béla ily című terjedelmes munkájának, a mely a különböző életpályákról, föltételekről, az elérhetősükről végző iskolákról stb. tájékoztat, megjelent a második kötete. Első részében a különböző iskolákat, tananyagokat, egyéb viszonyokat közli, a másodikban az egyes pályákat s elérhetőségüket. A könyv használatát nagyon megkönnyíti az, hogy betűrendben adja a dolgokat s a végéhez betűsoros tárgyjegyzék is van csatolva. Adatai pedig megbízhatók, a legjobb, többnyire hivatalos forrásokból vannak merítve úgy, hogy a könyv mindenkinek, de főképp

fiatal embereknek igen hasznos gyakorlati tanácsadója.

A szocializmus története és tanításai. Alig több négy hónapjánál, hogy *Wolfner* Pálnak ily című kis könyve megjelent. S hogy igazunk volt, a kik mint a nagy közönség felvilágosítására igen alkalmas munkát jó szívet fogadtak, mutatja az, hogy most már harmadik kiadása vált szükségessé. Pedig a sajtóban elég változatos hely a sorsa; előbb általában dicsérték, utóbb egyesek, nyilván nem egészen tárgyilagossá szempontok alapján, mód felett becsümlétek, — a közönség pedig olvasta, mert a tárgy ma a legérdekesebbek egyike, tájékozódni róla minden művelt embernek olyan, mint a falat kenyér s a könyv igen világosan, egyszerűen, a laikus olvasó igényeinek helyes általalásával van írva. Mindenesetre érdeme az, hogy néhány ezer művelt magyar ember szíjában megvilágosította, hogy mit kell érteni szocializmus alatt.

Leventa. Komoly erkölcsi problémákat fejtegető regény, ismeretlen név írója, a kit *Rákosi* Jenő vezet be az irodalomba, — mindenesetre figyelemre méltó jelenség. *Zwirsky* János, a regény szerzője most lép először a nyilvánosság elé, ezért nem azt tartjuk elsősorban fontosnak, a mit ad, hanem a mit ígér s ha a «Leventa» nem kifogástalan, érett munka is, azért nem ítéljük el, ha a kijelöléseket nyit meg később irandó jelentékeny dolgokra. *Leventa* királyi sorsa, meg kell vallanunk, nem nagyon érdekel, sem akkor, a mikor teljes, elkényeztetett fejedelmi pompájában jelen meg előttünk, sem akkor, mikor egy kalózhajóra kerülve, rabszolgasorsban, válogatott szenvedéseken megy keresztül az erkölcsi magabizáltság és megtisztulás felé, de még akkor sem, mikor megtisztulva, megmésésvé magához nemestűi durva, elajásodott környezetét is s visszanyeri királyi pompáját. Érzelmes és kissé zavaros szerelmi históriája a szép komédiánövel, *Rovetával*, szintén nem hat meg úgy, a szerző szerette volna. Mindez meglehetősen

A POZSONYI EVANG. LICZEUMI INTERNÁTUS.

A POZSONYI EVANG. KIS TEMPLOM.

A POZSONYI EVANGELIKUS NAGY TEMPLOM.

A POZSONYI EVANG. LICZEUM.

Egyetemes Pályamatató. A pályaválasztás előtt álló ifjúság számára írta Pálkóczy Béla. Nagybánya. Kovács Gyula kiadása. A két kötetből álló teljes munka ára 6 korona.

A szocializmus története és tanításai. Irta Wolfner Pál. Harmadik kiadás. Budapest, Athenaeum; ára 2 korona.

Leventa; regény, írta Zsivkay János. Budapest, a «Budapesti Hírlap» kiadása; ára 3 korona.

EGYVELEG.

* Miklós csár legidőse leánya, Olga nagyhercegnő valószínűleg a világ leggazdagabb kis leánya. Születése nyolczadik napján 24 millió koronát kapott atyjától, mely összeg egy külföldi bankban van letéve.

* A német nyelvet több mint 75 millió ember beszéli. Az első helyet az angol nyelv, a másodikikat az orosz, a harmadikat a német, a negyediket pedig a francia nyelv foglalja el.

* Az olasz Rivieráról évenként 144 millió korona értékű virágot szállítanak külföldre. Ennek két harmada Angliába kerül.

* A francia akadémia által szerkesztett szótár nyolczadik kötete a jövő év végén a C betűig elkészül. Ilyenformán a szótár, melynek szerkesztése 1887-ben kezdődött, csak 250 év múlva készül el.

* Az angol főrendi házbán jelenleg tizenegy izraelita ül, míg az alsó házbán ezek száma tizenhatra rug.

mondvacsinnált dolog, az író nem az élet forrongásából kapta ki meséjét és alakjait, hanem fogott egy erkölcsi alapeszmét s ehhez idomította őket. Elbeszélő művészetnek ez nagyon is mesterkéltséget, csínait, moralizálásnak pedig nem eléggé új, mert hiszen azt az alapeszmét jól ismerjük Robinson Crusoe óta az ifjúság és a felnőttek számára készült irodalmi művek egész halmazából. Hozzá még mindent nagyon predikáló hangon mondja el nekünk a szerző s a predikáció kellemetlen ott, a hol eleven, friss, színes művészetet vártunk. Stíljé sem áll irodalmi színvonalon, nehézkes, ósdi, tapogatózó, gyakran száraz is. Sokkal többet ér a könyvnel a szerző, a kinek arcvonásai a betűk tömegéből néha kicsillannak. Látnak egy jóra való törekvésű, idealista lendületű fiatalembert, a ki komolyan veszi, a mit csinál, őszintén hisz azokban az eszmékben, melyeket hirdet. Látnak, hogy munkája részleteiben nem egy eredeti, érdekes gondolat csillan fel, a mi annak a jele, hogy a maga eszével gondolkodik s a maga szívével érez. A regény maga nem sokat ér, de a szerzője értékes embernek látszik. Hogy igazi tere a regény-e, az még nem bizonyos, de ha megtalálja a maga rendeltetése helyét s egyénisége megéri, bizonyára sokkal kiűnőbb dolgokkal fogja elfeledtetni fogyatékos első munkáját.

Új könyvek:

Abonyi Lajos munkái; XI—XV. kötet. Budapest, Révai testvérek. Egy-egy kötet ára füzve 4 korona, díszkötésben 6 korona.

Bolyongásaim Amerikában; írta Bánó Jenő. Számos képpel. Budapest, Athenaeum; ára 10 korona.

* Egy-egy nagy hadihajón naponta nyolczezer gallon friss víz fogy el. Ennek két harmadrésze a kátlanokhoz, a többi iváshoz, mosáshoz és főzéshez kell. Mindezt a kikötőből elvitt friss víz hamarosan elfogy, minden újabb szerkezetű hadi hajó oly vegyeszeti készülékekkel van ellátva, mely a tenger vizét élvezhetővé teszi.

* A vatikáni könyvtárban őrzött kézzel írt zsidó biblia súlya 160 kilogramm.

A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «Diana parfuma». Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatáról, melyet a pesti urak hölgyek egy-zarva felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi forrástól Krényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5. *Rob-hajhajtó a legkellemesebb (10 fillér.)*

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: SCHEIDL KÁROLY igalkerületi esperes, göllei plébános. — INCZE NORBERT kirendeltségi főnök, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság szövetkamrai sémalmának igazgatója 47 éves korában. — TARNÓSZKY ISTVÁN dr. szokolcai kir. közjegyző 42 éves korában. — BEKES MIHÁLY magyar királyi posta- és távirólistiz 27 éves korában Budapesten. — NITS PÁL GLYCÉRA minorita rendi szerzetes és másodházfőnök, kiérdemült gimnáziumi tanár 48 éves korában Nagybányán. — DOBÓI DONAY EDE, déli nagybirtokos, Sáros vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 70 éves korában. — ÉDERER NÁNDOR nyug. esendőrezredes Budapesten. — BAKAY SÁNDOR nyug. községi jegyző 58 éves korában Szarvason. — HEIDER APOLLINÁR ferenczrendi szerzetes 68 éves korában Andocsón. — KISFALUDI LÉPTAY FERENCZ nyug. magyar kir. pénzügyőri biztos 66 éves korában Beregszászon. — KISLÉGHY NAGY ISTVÁN ügyvéd, földbirtokos, Bács-bodrog vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 58 éves korában Palánkán. — FARKASLAKI ID. HINTA SÁNDOR városgeza, református egyházi tanácsos és képviselő 69 éves korában Marosvásárhelyen. — SZENTAI JÓZSEF selmezbányai polgármester, fir. tanácsos. — LITERÁTI és fogtűi FOGHTY JÁNOS földbirtokos 56 éves korában Budapesten. — NEMES MAUR JÁNOS kereskedő, fővárosi bizottsági tag 71 éves korában Budapesten. — HAMBER ALAJOS nyug. járásbíró, 48-as százados, a szentgotthardi alkotmánypart elnöke 82 éves korában. — GROÓ VILMOS királyi tanácsos, királyi tanfelügyelő 65 éves korában Makón. — ID. PANKUSCH GYULA nyug. m. kir. adótáros Kunszentmiklóson. — CELLHOFFER MÁTYÁS, Karátsonyi Jenő gróf kastélyfelügyelője 81 éves korában. — TUROPOLI WLAŚCICS NÁNDOR uradalmi felügyelő, Zala vármegye törvényhatóságának tagja 80 éves korában Belatincon. — SCHREIBER BERNÁT, a pozsonyi ortodox-izraelita hitközség fő-abbja Majnafrankfurtban. — PISTOR AMBUS 64 éves korában Turóc-Szentmártonban. — KUGLER LÁSZLÓ 67 éves korában Budapesten. — STERN GÉZA dr. ügyvédjelölt Budapesten. — VARGA FERENCZ, szegedi belvárosi plébános 69 éves korában. — NÉMETH IMRE 82 éves öreg honvéd és BÁN LÁSZLÓ 79 éves köztitész a honvédelmi kórházban Budapesten. — TARDOSKEDI POLYAK SÁNDOR nyug. községi jegyző, földbirtokos 63 éves korában Karácsondon. — SERDIANSZKY JÁNOS 50 éves korában Budapesten. — HODÁSI HODÁSZY BÉLA 67 éves korában Kőszegen. — KLEMMANN MIKLÓS kereskedő és takarékpénztári igazgatósági elnök 67 éves korában Vingán. — HANOSFALVI PETRICH ATTILA magyar államvasuti hivatalnok 47 éves korában Budapesten. — KALOCZAY JÓZSEF egri érseki nyug. uradalmi főgépész 76 éves korában Hajduszoboszlón. — FISCHER-COLBIE ANTAL nyug. főerdész 78 éves korában Esztergomban. — INCZE SÁNDOR ötvenkét éves korában Nagybányán. — WEISINGER FERENCZ 34 éves korában Budapesten. — RISSZ ÖDÖN, a varrógépgyár volt igazgatója 38 éves korában Budapesten. — KÖKÉNYESDY JÁNOS nyug. királyi telek-főigazgató 68 éves korában. — ERKEL FERENCZ magyar királyi állatorvos 34 éves korában Szeghalmon. — SZALAY LÁSZLÓ az egri székes főkapitány kerületi felügyelője 54 éves korában Egerben. — BUBLA KÁLMAN dr. kunszentmártoni községi és vasuti orvos 71 éves korában Kunszentmártonban. — PATZAY FERENCZ építész 80 éves korában Város-Hídvégen.

ÖZV. ROEDIGER ÁRMINNÉ, szül. Solymássy Amália, 72 éves korában Budapesten. — BAYER FERIGTESNÉ, szül. Pekártsik Ilona, magyar kir. posta- és távirókiadónő, 30 éves korában Balassagyarmaton. — ÖZV. AUER BERNATNÉ, szül. Hirschler Fanny 55 éves korában Budapesten. — ÖZV. KÁRL BALINTNÉ, szül. Vighardt Rózsa, 50 éves korában Zomborban. — FRANKFURTER MARIÓNÉ, szül. Bárány Róza élete 76 ik esztendejében Budapesten. — Turóczi vidéki és nagypalugyai ÖZV. PLATHY GYULÁNÉ, szül. felsőkubinyi és nagylaszki Kubinyi Irén 65 éves korában Budapesten. — BURKHARDT JÁNOSNÉ, szül. Arnold Berta, 53 éves korában Budapesten. — Csiffi CSIFFY KATALIN 54 éves korában Debreczenben.

TÁVIRATI ÚTON KÜLDÖTT FÉNYKÉP. (A készüléket, mely által fényképek távirat útján közölhetők, lapunk 1905. évi 31-ik számában ismertettük.)

Szerkesztői üzenetek.

Meddő álmok. Érdekes vers, van benne reminiscencia egy manapság sokat emlegetett fiatal költőre, van egy-két zavaros bombaszt, de van olyan dolog is, a mi arra vall, hogy hangjai a felszínnél mélyebbről törnek elő. Mindenesetre érdeklődést kelt szerzője iránt.

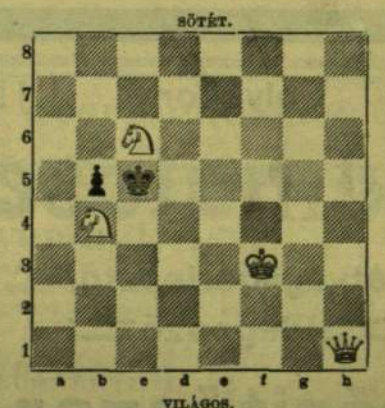
Válás. Az érzés, a mikor a szívben élt, bizonyára igaz volt, de a versben nem látszik annak, mert nem a saját szavaival, nem a lelkéből közvetlenül előtörő igaz hangokon mondja el, hanem másoktól eltanult, a sok használat által közönségesé vált nyelven.

Kurucok karácsonya. Nincsenek benne olyan tulajdonságok, melyekkel kiválnék a kurucz-dolgoknak abból a rengeteg tömegéből, a melyekkel az irodalom most el van árasztva. Ezért nem közölhetjük.

Nem közölhetők továbbá: Látogatás a temetőben. — Dal, Mikor elhagytunk. Kérdés. — Minden mulandó. Őszi éjszakám. Sárguló füvek közt. — A dalnok átka. — Kis csermely. — Csendország. Beteg vagyok.

SAKKJÁTÉK.

2513. számú feladvány. Merényi Lajostól, Budapesten.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 46-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Sokszor a kit megvesztegetnek, Neki megy száz fejgyvernek; Lehet, nagy lármát csak azért csapott, Mert a baksisból keveset kapott.

A 2506. sz. feladvány megfejtése Radnigat E.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Fb1-h5 ... d5-d4 2. He3-f5 ... Kc6-f7 (a, b) 3. Vb3xb3 + matt. 2. Világos. b. Sötét. 3. Hf5-g7 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferencz. — Kállai Béla. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» (Budapest). — Németh Péter (Gyöngy). — Rintsis Róbert (Nagybattány). — Ludanyi Antal (Szolnok). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hofbauer Antal (Lipótváros).

Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Nagykőrösi Városi Kör...»

Sakk-újszak. — Sz. Á. Körmozgása. Beküldött feladványai nem közölhetők.

P. J. Nagyszénis. Földványa nem jó, Köt-ös-tel a matt már az első lépésben megadható.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Berketz István utóda kelme-, selyemfestő- és vegytisztító-gyára, Budapest, Kinizsi-utca 14.

Gyűjtő-telepek: IV., Váci-utca 51. V., Lápót-kört 16.

VERSENY ÉBRESZTŐÓRA

amerikai rendszer, minden helyzetben jól jár, szolgálatképes jó minőségben.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL. erőtleneszer gyomorkövek, vérérgények és lábbadozók számára.

BELICZAY BÉLA mézeskalásos és viaszgyertya-öntő Budapest, VII., Csányi-utca 3.

Báli-selyem Salvator Lithion-törzs természetes vasmentes lítium-sóval.

GERTLER-ADOLF Kézmunka Iparos és Műrajzoló Budapest, VIII., József-körút 75.

Ne vásároljon selymet mindaddig, míg mintákat nem hozott a mi kezeseidél szolid.

Első Leánykiházasítási Egyet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. sz.

KÖVERSEG korai véség. Kinos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségrek kezdését az emésztési zavartól és az elhízásos okozatok Asztal kell kezdni.

Bruyéria pipák elsőrendű gyártmány valódi elpusztíthatatlan Bruyéria-fából.

Rozsnyay Pepsin bora. Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany és ezüstárukról.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcsön R.-T. Ródlai: VI., Andrássy-ut 5. sz. a. (saját házában).

ZENEMŰVEKET ROZSNYAI KÁROLY könyv- és zeneműkereskedésében.

Hirdetéseket felvetetnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

30napi megtekintésre, árjegyzékem feltételei szerint, tehát kezeseidél nélkül küldöm utánvéttel a 063. számú «Néparhat» harmonikát.

Legújabb konyhafelszerelés. Legszébb dísz minden konyha részére. Kiváló ajándék tárgy. Nincs többé haveró kés- és bosztáló keresés.

LEGJOBB FOG-CRÉME KALODONT a fogakat tisztán fehéren, épen tartja.

Konrad János Brűx 743. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánata ingyen és bérmentve.

KINEMATOGRÁF! Érdékesséi gyermek- és felnőttek számára. Mint «Laterna Magica» is használható, 38 cm. magas.

GALDERONI ÉS TÁRSA látószó raktár BUDAPEST, Kisbuda-váci-utca I. Budapesten, utca 8.

Uj! Folyékony Uj! Somatosé étvágygerjesztő, idegedző erősítő szer.

RÉVE D'OSSIAN PARFUM PÉNDRANT LEGRAND PARIS LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR.

7 korona Készeidél megengedve vagy a pénz vissza. Kérje saját érdekében nagy képes magyar árjegyzékét ingyen és bérmentve.

PILULES ORIENTALES (KELETI PILULÁK). Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dűssága.

KRIEIGNER AKÁCIA-CRÉME POUFRE és SZAPPAN A LEGTÖKÉLETESEBB ARCÁPOLÓ SZEREK.

Van-e már gyermeküknek Horgony-Köépitőszekrény? Ha igen, akkor ne mulassza el, azonnal a legújabb köépitőszekrényárjegyzékem lent jogyzott czégtől bekérni.

Ha azonban gyermekei még nem bírnak egy Horgony-Köépitőszekrényt vagy tévedésből egy «Horgony» védjegy nélküli szekrényt, azaz egy utánzat birtokában vannak, akkor Öme' néve a legújabb árjegyzék kéteszeres firtossággal bír, mert a legpontosabb lelvilágosítással szolgál minden egyes Horgony-Köépitőszekrényről.

Magyar Könyvtár Szerkeszti RADÓ ANTAL. E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodalom legjelebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből.

Valódi amerikai, svéd és saját készítményű tornaeszközök, hálók, ruhaterítő kötelek fehér kenderből, orosz sűrűpók, kókusz lábtörők és szőnyegek, valamint gyermekbutorok legmegbízhatóbb forrása.

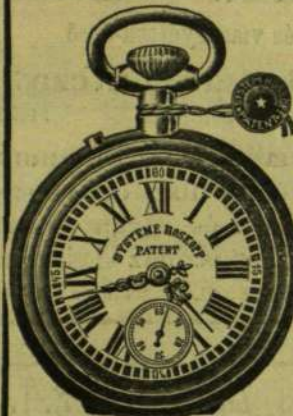
A ki zenekedőlvs az kérjen árjegyzékem a híres Imperator zenésdművekről, beszélőgépekről és Horgonyhangszerekről is.

Vértess-éle Sósorszesz. Minden házban szükséges.

3 évi írásbeli jótállás! E minőségben verseny nélkül!

5 korona!

valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-

remontoir-óra masszív szolid antimagnet. horgonyművel, valódi email-mintálapal nem papírpap védplombával ellátva, valódi nikkeltokban, sarkfedéllel a mű félt, 30 óráig jár nem 12 óráig járó órák díszített és aranyozott mutatókkal, pontosan szabályozva 3 évi írásbeli jótállás, drága K 3. 3 darab — 14. — 3 darab — 17. — 3 darab — 17. — Valódi órástokban másodperc-mutató nélkül — 10. — 3 darab — 28. — Másodperc-mutatóval — 12.50 — 3 darab — 35. —

Nincs koozkázat! Beeserelés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszafizettetik!

Széküldés utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Konrad János Első órágyár BRUX 736. Csehország es. kir. hítes becsia.

Gazdagon illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és zencétrekről, műszerek, bíráruk, dohanyok, órák, acéltárcák, csereszimák, háztartási tárgyak és átváltásokról kívánatra bárki ingyen és bérmentesen megküldjük.

Szolid belföldi hangszerek széküldése legolcsóbb gyári árban.

Közvetlen forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Széküldési feltételim szerint nincsen koozkázat, mivel beeserelés megengedve, vagy a pénz visszafizettetik. Tanuló-hegedű már 4.80, 3.50, 6. —, 6.80, 7.60, 8.60 koronát. Hangverseny-hegedűk K 12.50, 14. —, 17. —, 20.50. Orchester-hegedűk erős hanggal K 24, 28, 32, 36. Solo-hegedűk K 30, 60, 80, 120, 160. Hegedűvonal K — 80, 1. —, 1.40, 1.80, 2. —, 2.40 és felebb. Piccolók és fuvolák szolid kivitelben, K — 80, 1.60, 2. —, 3. —, 7. — és fele. Clarinettek legfinomabb kivitelben kor. 9, 11, 12, 14 és felebb. Széküldés utánvétel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Erzehgyei hangszer-kivitelé cég.

Konrad János BRUX, 744. sz. (Csehország.)

Nagy lépcső magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával, kiv. utra ingyen és bérmentesen küldök.

Ha őszül a haja ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTAN BELA gyógyszer-tárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

1900. Párisi világiállítás Grand Prix. KWIZDA FERENCZ JÁNOS es. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító, kőgyógyász Bécs mellett Kornburgban. KWIZDA-féle Restitutions-fluid osz. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utóborítók, ink. mecevegenél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszer-tár, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-ut 26.

OLCSÓ JÓ ÓRÁK. Valódi ezüst remontoir-óra, a cs. kir. fémjelző-hivatal jelzésével, zománcozott mutató-lappal és másodperc-mutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. (valódi) 11 kor. 50 fill. Roskopf-rendszerű horgonyművel nyitva 10 kor. Ugyanaz duplafélel 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák dús választékban. Az összes órák pontosan fel vannak húzva és legpontosabban szabályozva, ezért a 3 évi írásbeli jótállás hiteles. Koozkázat nincs! Kisebrelés megengedve vagy pedig a pénz visszafizettetik. A megrendelést utánvétel mellett eszközöl: Konrad János, első órágyár, BRUX, 738. sz. (Csehország), es. kir. hítes becsia. A csereszimák és ezüst állítható órákkel tüntetjük ki. Alapítottat 1887-ben. A több mint 3000 képpel díszített magyar árjegyzékemet órák, arany, es. st, zencéművel, látszer-, lóráruk, dohanyok, kellek, acéltárcák, csereszimák, háztartási tárgyak, átváltásokról kívánatra bárki ingyen és bérmentesen megküldök.

Úsak „SICULIA“ nével. ellátott üvegek valódiak. A Málnási „SICULIA“ forrás-víz a sós savanyuvizek királya. Szaklarégeken átfurt ártzi-forrás. A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a rege, tífus, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi. Kéty, Nőriscán, Tauszk, Bregler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi főraktár: Brázay Kálmán, BUDAPEST, József-körút 37. kapható minden gyógyszer-tárban, drogna- és fűszerekereskedésben. TELEFON 54-46.

BORHEGYI BORVIZ SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES GYÓGY-és ÜDÍTŐ SAVANYUVIZ FORRÁSKELŐZÉS BARÓT, HÁROMSZÉK MEGYE VEZÉRKÉPVISELŐ: NÁDAS MÁRTON TELEFON 238. BUDAPEST, CSINQLEY U. 60.

ANYÁK! Övjátok gyermekeiket a hátréncz elgörbülésétől! Hátréncz elgörbülésben szenvedő 15 éves leány műfűző alkalmazása előtt. Keleti J. testgyógyászati intézete készít jótállás a legolcsóbb gyári árak mellett. Hésing vagy Dollinger tanár Műfűzőket, rendszere szerint, hátréncz stb. előfordulásának gyógyszerelésére. Egyenestartók hanyag testtartás megállítására. Mellifűzőket plasztik párnázással stb. Női kiegészítő. Járó- és támgépeket, Hésing rendszere szerint, a boka- és csípőizület gyulladása stb. Műlábakat és műkezeket a legújabb technikai kivitelben, több évi jótállás mellett. — Gyógy-szobatorna-készülékek, valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10956 Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzéket

KELETI J. orvosi műszer-gyáros, BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17. sz.

Jól járó fekeleerdői óra szépen faragott szekrényben, megbísható, jó szerkezettel, 3 évi írásbeli jótállással, fehér csontmutatókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott, súlyokkal csak 2.80 korona. Évesre több mint 30.000 órat kiadós sért m. t. végim legnagyobb megelégedésére. Ez az eddig egyedül álló szám legjobb bizonyítéka szegem megbízhatóságának. Minden, még oly kis megbízást is a legnagyobb felkészültséggel eszközöl. Széküldés utánvétel KÖNRAD JÁNOS órágyár BRUX 742. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

A összes államokban szabadalmazva. Tények bizonyítanak. Ó-Római Haj-Elisir Ó-Római Arcz-Emulsió Az oka a gyöngő hajnövekedésnek és hajhullásnak a fejbőr betegsége. Kisebrelje meg egyszer a system. kezelést az Ó-RÓMAI HAJ-ELIXIRREL A fejbőrt meggyógyítja, az ideget feleleveníti és a haj gyökereit erősíti. A haj növekedését, rendez módon megtörténik. Az Ó-RÓMAI ARCZ-EMULSIÓ mely növényekből, virágokból és gyökerekből van előállítva, semmi-féle arczebőrnek ártalmas ásvány-práparatummal nincsen vegyítve, felülmúlja az összes eddig forgalomban levő arczenesőket és krémeket. A hatása a Ó-RÓMAI ARCZ-EMULSIÓNAK nem gyors, hanem biztos, az arczidegeket feleleveníti, tiszta arczebőrt és egészséges, fiatalos üdéséget kölcsönöz és állandó használatnál a legmagasabb korig ezeket megtartja. Egy tégely Arcz-Emulsióának ára 2 kor., egy üveg Haj-Elixirnek 4 kor. Kapható KOSZL FLORA vendéglátó tulajdonosánál Lipik-fürdő (Slavonia), Számolva köszönő-, hála- és elismerőlevel! Főraktár: Korányi M-nél Budapest, IV. Ferenczek-tere 3. és raktár az összes drogeriákban.

Toronyharang ébresztő-óra 1-re di minőség, 30 órák ütőszerekezettel és ébresztővel, erős hangú haranggal, simára fényes-ít gombdigi kerettel, átmérője 30 cm., üveglapúes óralappal, 3 aranyozott sullyhat, teljesen felszerelve, 3 évi írásbeli jótállással csak korona 6.60 csak 11-rendű minőség K 5, effel világító mutatólappal 10 fillérel drágább. Koozkázat kizárva! Beeserelés megengedve, vagy a pénz visszafizettetik. Széküldés utánvétel vagy az összeg előleges beküldése mellett KÖNRAD JÁNOS első órágyár BRUX, 740. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék több mint 3000 ábrával kivánatra ingyen és bérmentve.

Szép, szebb, legszebb lesz mindenki, mert 2-3-szori bekenés után eltűnik az arczról pattanás, kiütés, szepöl, májfolt, söt ráncok is a valódi angol BALASSA FÉLE UGORKATEJ használata által. Teljesen ártalmatlan és a kéz-, nyak-, váll-, arczebőrt biztosan fehérré, üdévé, finommá varázsolja 1 üveg ára kor. Ehhez ngorkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor, ugorka-kréme 2 kor. Kaphatók a gyógyszer-tárakban. Csak Balassa gyógyszer-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszer-tár Budapest, Andrássy-ut 47.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET, mely zirtalan, ártalmatlan s rögtön szorít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szerszeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindenemű bőrhaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erőli mindenki meg fog gyógyodni! Postán utánvételrel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Árad. Budapest, Király-ut 12 és Andrássy-ut 29. Kapható minden gyógyszer-tárban.

Legkedveltebb, legjobb hatástőszere MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kintűnő és ártalmatlan készítményvel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284 Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG

50. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 16.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A « Világkrónika »-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekre a postálag meg-határozott vitellj is csatolandó.

LÖVÉS-PRÓBÁK AZ ÚJ ÁGYUKKAL. Az ÖRKÉNYI síkon érdekes lövés-próbákat tartottak a hó 6-ikán. A hadügyminiszter mutatta be a magyar és osztrák delegáció tagjainak azt a hatást, melyet az új ágyúkkal elérni lehet. A próbákat maga Kropatschek tábornagynagy vezette, a bécsi arzenál igazgatója s az új ágyúknak feltalálója. Nagy érdeklődéssel néztek e próbák elé nemcsak a katonák, hanem a politikusok is. Sokakban előzőleg az aggodalom is feltámadt. Híre járt, (nyilván ellenséges szándékkal terjesztették a hírt), hogy ezek az ágyúk nem felelnek meg a kívánalmaknak. Különösen azt kifogásolták, hogy aránylag kevés számú lövés után használhatatlanokká válnak. A próbák ellenben a legfényesebb eredményeket tüntették fel, s nemcsak hogy eloszlattak minden aggodalmat, hanem határozottan a mellett bizonyították, hogy a mi új ágyúnk jelenleg a világ legjobb ágyúja. A bemutatott ágyúk közül a legkisebb a hegyi ágyú. Csöve csak 125 kgr.-ot nyom, s így egy ló a hátán is elviheti. Az ágyú egyéb alkatrészeit két ló hátra lehet elhelyezni, ugy, hogy három ló visz el egy teljesen felszerelt ágyút. A kísérletekből kitűnt, hogy nem egészen két percz alatt az ágyú alkatrészeit le lehet a lovakról venni, össze lehet azokat állítani, s az ágyút meg is lehet tölteni és elsütni. Ez ágyút természetesen csak hegyi harcokban lehet használni, oly terepen, a hol súlyosabb és nagyobb hatást kifejtő ágyúkat utak hiánya s a szállítás nehézsége miatt alkalmazni nem lehet. A második fajta ágyú, a melyet bemutatottak, az ugynevezett tábortárcák volt. Ennek abban áll legkiválóbb tulajdonsága, hogy a belőle kilőtt srappel vagy granát erősen ívelt pályát fut be a levegőben, s az ellenségnek a feje fölött robbanván széjjel, olyan csapatokban is pusztítást visz végbe, a melyek fedett helyen, földszancok

KROPATSCHEK TŰZÉRSÉGI FELÜGYELŐ BEMUTATJA A TÁBORTÁRCÁKOT. A DELEGÁCIÓ TAGJAI AZ ÖRKÉNYI LÖVÉSPRÓBÁKON.